

Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta vuosina 2017–2025 valmistuneiden työhönsijoittuminen

Taru Pitkänen

Pro gradu -tutkielma

Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelma, saksan kieli

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Toukokuu 2026

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Pro gradu -tutkielma

Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelma, saksan kieli

Taru Pitkänen

Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta vuosina 2017–2025 valmistuneiden työhönsijoittuminen

Sivumäärät: tutkielma 60 sivua, liitteet 24 sivua

Tässä pro gradu -tutkielmassa käsitellään Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden maistereiden työhönsijoittumista. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, minkälaisiin positiioihin valmistuneet olivat sijoittuneet ja vastasiko alumnien saama koulutus heidän senhetkistä työtään. Tarkoituksena oli saada lisää tietoa valmistuneiden työhausta ja työnkuvasta sekä siitä, miten kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden työelämään siirtyminen, työelämässä sijoittuminen ja työtehtävät olivat muuttuneet aikaisempiin vuosiin nähden.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat vuosina 2017–2025 kääntäjänkoulutuksesta valmistuneet maisterit kaikista kääntäjänkoulutuksen tarjoamista kielistä eli englannista, espanjasta, italiasta, ranskasta ja saksasta. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, joten menetelmänä oli verkkokysely ja aineistona kyselyllä saadut vastaukset. Kysely lähetettiin alumnirekisterin kautta kääntäjänkoulutuksesta valmistuneille. Lisäksi kyselyä jaettiin alan järjestöjen sähköpostilistoilla sekä sosiaalisessa mediassa kääntäjänkoulutuksen alumnien ryhmissä.

Kaikki kääntäjänkoulutuksen tarjoamat kieliaineet saatiin edustetuiksi tutkimukseen, ja kokonaisvastaajamäärä oli 35. Vastausprosentiksi muodostui 19,4 %. Eniten vastaajilla oli pääkielenään englantia tai saksa, muutamilla heistä ranska tai espanja ja vain hyvin harvalla italia. Tutkimuksessa selvisi, että valmistuneiden eniten käyttämät työkielet olivat englantia ja suomi, mutta erityisesti kääntäjinä tai tulkkina toimineet käyttivät muitakin työkieliä.

Työllisyystilanne valmistumisen jälkeen oli ollut monella vastaajalla aika hyvä, sillä osa vastaajista ei ollut kertaakaan ollut työttömänä valmistumisensa jälkeen. Kaikki eivät kuitenkaan työllistyneet omalla alallaan, mikä avoimien vastausten perusteella aiheutti monessa vastaajassa harmistusta. Yleisesti ottaen työllistyminen käännösosalalla koettiin vastaajien kesken melko vaikeaksi, etenkin ilman minkään erikoisalan osaamista.

Kyselyn avoimien kysymysten kautta saadun tiedon perusteella jatkotutkimusta ajatellen olisi hyvä huomioida, että kyselylomaketta kannattaisi lyhentää vastaajien mielenkiinnon saavuttamisen helpottamiseksi, mikä voisi vähentää vastauskatoakin.

Avainsanat: kyselytutkimus, kääntäjänkoulutus, kääntäjät, työelämä, työhönsijoittuminen, työllisyys, työttömyys

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Kääntäjänkoulutus ja aiempi tutkimus	7
2.1	Kääntämisen ja tulkkauksen opetus Turun yliopistossa	7
2.2	Keskeiset viitekehykset kääntämisen arviointiin kääntäjänkoulutuksessa	9
2.3	<i>European Language Industry Survey</i> -kysely	12
2.4	Aikasempi työhönsijoittuminen	13
3	Tutkittava kohderyhmä ja tutkimusmenetelmä	18
3.1	Tutkittava kohderyhmä	18
3.2	Tutkimusmenetelmänä verkkokysely	20
3.3	Kyselylomakkeen valmistelu	20
3.4	Kyselyn toteutus	24
4	Tutkimustulokset	26
4.1	Taustatiedot	27
4.2	Koulutus ja työnhaku valmistumishetkellä	27
4.2.1	Valmistuneiden aineyhdistelmät ja muu koulutus	28
4.2.2	Työnhaku valmistumishetkellä	32
4.3	Ensimmäinen koulutusta vastaava työpaikka	33
4.4	Nykyinen työtilanne	37
4.4.1	Palkansaajat	39
4.4.2	Itsensätyöllistäjät	45
4.5	Työttömyys	46
4.6	Työhönsijoittuminen ja työllistyminen	47
5	Johtopäätelmät	52
	Lähteet	55
	Liitteet	61
	Liite 1. Kyselylomake	61
5.1	Kyselyn johdanto	61

5.2 Lomakkeessa käytetyt kysymykset	61
Liite 2. Deutsche Kurzfassung / Saksankielinen lyhennelmä	85

1 Johdanto

Tässä pro gradu -tutkielmassa käsitellään Turun yliopiston kääntämisen opiskelijoiden työhönsijoittumista ja työllistymistä valmistumisen jälkeen. Aihe alkoi kiinnostamaan, sillä olen toiminut kääntämisen opiskelijoiden ainejärjestön Kääntöpiiri ry:n koulutuspoliittisena vastaavana ja työelämävastaavana. Ainejärjestötoiminnan kautta olen kiinnittänyt huomiota erityisesti kielten ja kääntämisen opiskelijoiden opintosuunnitelmiin, kääntämisen opintojen järjestämiseen sekä kieli- ja käännsalan työllistymismahdollisuuksiin. Näin työhönsijoittumistutkimuksen mahdollisuutena saada ajankohtaista tietoa ja laajentaa tietämystäni käännsalalta valmistuneiden työllistymisestä ja työhönsijoittumisesta, joten päädyin tekemään aiheesta gradun.

Tämä tutkimus on jatkoa aiemmille työhönsijoittumistutkimuksille, joita Turun yliopistossa kääntäjänkoulutuksesta on tehty 1980-luvulta asti (Korkeamaa 1992, Reinikainen 1996, Karpinen 2009, Palomäki 2011, Lahikainen 2019). Tarkoitus onkin luoda jatkumo työhönsijoittumistutkimusta käsittelevissä pro gradu -tutkielmissa, jotta voitaisiin huomata käännsalan kehityskulkuja ja mahdollisia pidemmällä aikavälillä tapahtuneita muutoksia kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden työllistymisessä. Lisäksi käydään läpi käännsalateknologian kehitystä, kääntämisen opintojen rakennetta Turun yliopistossa sekä yleisiä työllisyystilanteeseen vaikuttavia tekijöitä taustatiedoksi, jonka valossa tarkastellaan tutkimustuloksia.

Tutkielma pohjautuu Eveliina Lahikaisen pro gradu -tutkielmaan, joka käsittelee Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta vuosina 1994–2003 ja 2009–2016 valmistuneiden työhönsijoittumista. Lahikaisen tapaan tässäkin tutkimuksessa tarkastellaan valmistuneiden koulutusta, työnhakua, työttömyyttä sekä nykyistä työpaikkaa. Niiden pohjalta tutkitaan käännsalan opiskelijoiden siirtymistä työelämään. Pro gradu -tutkielman keskeisenä tavoitteena on selvittää, minkälaisiin työtehtäviin ja positiioihin Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta valmistuneet ovat työelämässä sijoittuneet.

Tutkielman varsinaiset tutkimuskysymykset muotoiltiin aiemman tutkimuksen perusteella, jonka mukaan suurin osa kääntäjänkoulutuksesta valmistuneista maistereista on työllistynyt melko helposti valmistumisensa jälkeen koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. Lisäksi on näytännyt siltä, että itsensä työllistäjien määrä on hieman lisääntynyt 1980- ja 1990-lukujen jälkeen, vaikka suurin osa valmistuneista onkin ollut pääasiassa palkansaajia. Yhtenä tutkimuskysymyksenä on siis, jatkuuko samantyyppinen kehitys edelleen vai onko kehityksen kulku

muuttanut suuntaansa. Muita keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat, minkälaisiin positioihin kääntäjänkoulutuksesta valmistuneet ovat päätyneet ja minkälainen heidän työkuvansa on ja miten se on muuttunut 1980-, 1990- ja 2000-luvun alun vuosikymmeniin verrattuna.

Tutkimusmenetelmänä on kysely, joka perustuu Lahikaisen (2019) verkkokyselyyn. Menetelmäksi valittiin kysely haastattelun sijaan, jotta tutkimus olisi vertailtavissa Lahikaisen tutkimukseen, mutta myös siksi, että saataisiin mahdollisimman suuri otanta.

Pro gradu -tutkielman tulokset antavat tietoa siitä, minkälaisia asioita kannattaa huomioida kielten ja kääntämisen opiskelijoille suunnattujen työelämätapahotumien suunnittelussa. Tutkielman tuloksia voi toivon mukaan hyödyntää suoraan itse kielten opiskelijat, jotka kaipaavat tietoa erilaisista uravaihtoehdoista käännösviestinnän alalta, ja Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelman henkilökunta, joka voisi soveltaa tutkimuksen tuomaa tietoa opetuksen kehittämiseen. Tutkimusaihe on tutkielman tekijälle itselleen ajankohtainen, sillä valmistuminen tutkinnosta koittaa pian tutkimuksen valmistuttua.

Tämän johdantoluvun jälkeen 2. luvussa kerrotaan tutkimuksen taustalla vaikuttavista asioista, kuten kääntäjänkoulutuksen tutkinnosta ja sen muutoksista sekä kääntäjien kompetensseista. Luvussa esitellään aikaisempaa työhönsijoittumistutkimusta, minkä jälkeen 3. luvussa käsitellään tutkimuksen tavoitteita, kohderyhmää ja tutkimusmenetelmää. Tutkimustulokset paljastuvat 4. luvussa, ja niistä tehdään johtopäätelmiä 5. luvussa.

2 Kääntäjänkoulutus ja aiempi tutkimus

Tässä luvussa esitellään yleisesti Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksen rakennetta ja siinä tapahtuneita muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet vuosien 2017–2025 välisenä aikana kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden opintoihin. Tämän jälkeen käydään läpi kääntäjän kompetensseja, joihin Turun yliopiston kääntämisen koulutuksen opetussuunnitelmat pohjautuvat (Opinto-opas Peppi 2018–2020). Kääntäjän kompetensseilla tarkoitetaan asiantuntemusta ja osaamista, joita kääntäjä tarvitsee toimiakseen niin opiskelutilanteissa kuin työelämässä (Euroopan komissio 2022: 3). Kompetensseista käsitellään Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksen opetuksen sisällön kannalta keskeisintä viitekehystä eli *European Master's in Translation* (EMT) -verkoston viitekehystä. Muitakin tunnettuja viitekehyksiä kääntäjän kompetensseista on kuitenkin käytössä kääntäjänkoulutuksen opetuksen tukena, kuten *Process in the Acquisition of Translation Competence* (PACTE) (Hurtado Albir 2017). Luvun lopussa esitellään aikaisempaa työhönsijoittumistutkimusta, kuten tämän tutkielman kannalta keskeinen tutkimus eli Lahikaisen (2019) pro gradu -tutkielma.

2.1 Kääntämisen ja tulkauksen opetus Turun yliopistossa

Turun yliopiston kääntäjänkoulutusta uudistettiin vuonna 2010, minkä seurauksena kielen kääntäminen oli oma oppiaineensa, ja opiskelemaan hakevien piti valita, hakevatko he opiskelemaan kielen filologiaa vai kielen kääntämistä. Vuoden 2014 uudistuksen seurauksena kääntämisen opetus siirrettiin pääosin maisterivaiheeseen eli käännösviestinnän opintopolkuun (Salmi 2025: 50.) Tällöin yliopistoon haettiin opiskelemaan jotakin vierasta kieltä, ja kielten opiskelijat valitsivat proseminaarivaiheessa haluamansa maisterivaiheen, sillä opiskelija saattoi valita käännösviestinnän opintopolun sijaan opettajan, tutkijan tai kieliasiantuntijan opintopolun (Opinto-opas Peppi MKV 2018–2020 & 2024–2027; Salmi & Holopainen 2016: 110–111). Osa käännösviestinnän opintopolun valinnaisista opinnoista oli avoinna myös muiden opintopolkujen opiskelijoille, joten muillakin maisterivaiheen opiskelijoilla oli mahdollisuus opiskella yksittäisiä valinnaisia käännösviestinnän kursseja (Opinto-oppaat 2014–2016 & 2018–2020).

Vuonna 2018 opintopoluista tehtiin tutkinto-ohjelmia, joten Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksen nimi muuttui Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelmaksi (Opinto-opas Peppi MKV 2018–2020). Samalla tutkijan linja yhdistettiin kieliasiantuntijan linjan kanssa (Opinto-

opas Peppi KIAS 2018–2020). Käännösviestintää on vuodesta 2020 saakka ollut mahdollista opiskella myös sivuaineena (Opinto-opas Peppi MKV 2020–2022.).

Olennaiseksi osaksi kääntäjänkoulutusta on nykyään juurtunut kieli- ja käännösteknologian opetus. Tulevaisuudessa tullaan varmasti kaikilla aloilla painottamaan yhä enemmän teknologian ja tekoälyn käytön opetusta, sillä niiden käyttö arkipäiväistyy jatkuvasti kaikilla elämän osa-alueilla. Ensimmäisten generatiivisten tekoälysovellusten vuoksi yliopistolla alettiin keväällä 2023 käymään vilkasta keskustelua koneoppimiseen perustuvista kielimalleista ja niiden käyttämisestä opetuksessa. (Koponen & Ruokonen 2024: 224–225.) Turun yliopiston linjauksessa (2023) todetaan, että opiskelijoiden on hyödyllistä opetella tekoälysovellusten käyttöä jo opiskeluaikana, sillä he todennäköisesti tulevat käyttämään niitä myös työelämässä. Ohjeistukset tekoälysovellusten käyttöä varten on hyvä olla, sillä vaikka generatiivisista kielimalleista nähdään olevan hyötyä kielitaidon kehittämisessä, niin toisaalta niiden käyttö voi haitata opiskelijan omien kompetenssien kehittymistä. Generatiivisten kielimallien opetus on relevanttia myös kääntäjänkoulutuksessa, sillä vaikka niitä ei ole tarkoitettu kääntämiseen, niiden avulla pystytään tuottamaan konekäännöksiä. Kielimallien kriittistä käyttöä tulisi kuitenkin harjoitella yliopistoissa. (Koponen & Ruokonen 2024: 224–225.)

Turun yliopiston Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelma kuuluu *International Network of Simulated Translation Bureaus* (INSTB) -verkostoon (Turun yliopisto s. d.). Verkosto kehitettiin alankomaalaisissa korkeakouluissa jo 1980-luvulla, mutta lanseerattiin kansainväliseksi vasta vuonna 2015. Tällä hetkellä INSTB-verkostolla on jäsenyliopistoja Alankomaiden lisäksi useissa Euroopan maissa: Saksassa, Ranskassa, Belgiassa, Kreikassa, Italiassa, Espanjassa, Irlannissa, Latviassa, Liettuaassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Suomessa verkostoon kuuluu ainoastaan Turun yliopisto. (INSTB: s. d.)

INSTB-verkoston jäsenyliopistot käyttävät kääntäjänkoulutuksessaan opetusmenetelmänä käännösyriyssiimulaatiota (engl. *simulated translation bureau*). Verkoston keskeinen tavoite on tukea opiskelijoiden siirtymistä työelämään, mutta verkosto ei niinkään määritä, millä keinoin tämä tavoite saavutetaan. Verkoston jäsenet ovat sitoutuneet opiskeluolosuhteiden puitteissa simuloimaan todellista työelämää, kuten yhteydenottoa asiakkaisiin, projektin valmistelua, käännösprosessia sekä prosessin päättämiseen liittyviä tehtäviä, kuten laskutusta. (INSTB: s. d.)

Turun yliopistossa järjestettävät kurssit Käännösyriyssiimulaatio I ja Käännösyriyssiimulaatiokurssi II (aiemmilta nimityksiltään Monikielinen käännöstyöpaja I ja Monikielinen

käännöstyöpaja II) kestävät molemmat yhden lukukauden (Salmi & Holopainen 2016: 111). Käännösyriityssimulaatio eroaa perinteisestä kääntämisen opetuksesta siinä, että yksilöllinen käännössuoritus on vain osa kokonaisuutta, eli tarkoituksena on simuloida muitakin kääntämisen ja kääntäjän kompetensseja: käännöksen tuottamista ryhmänä, käännöspalvelun tuottamista yrittäjän näkökulmasta sekä yleisiä työelämätaitoja (Konttinen et al. 2017: 151–153).

Simuloidussa käännösyriityksessä opiskelijat työskentelevät ryhmänä opetellen erilaisissa rooleissa toimimista, kuten projektipäällikkönä, kääntäjänä, käännöksentarkastajana, oikolukijana, terminologina ja IT-tukihenkilönä työskentelemistä. Ensin kurssilla kuitenkin opetellaan keskeisiä asioita yrityksen perustamisen kannalta, esimerkiksi liiketoimintamallin tekemistä ja käännöspalvelun hinnoittelua. Kun kuvitteellinen yritystoiminta on saatu käyntiin, asiakkaat eli kurssin opettajat ottavat yhteyttä simulaatioyriityksiin ja antavat toimeksiantoja. Toimeksiantoissa tehdään vaihtelevasti tiivistelmiä, jälkieditointia ja lokalisointia. Osa toimeksiannoista suoritetaan tiukassa aikataulussa, osa puolestaan vaatii enemmän suunnittelua ja aikatauluttamista, missä apuna opetellaan käyttämään projektinhallintaohjelmia, kuten Slackia ja Trelloa. Toimeksiantojen yhteydessä opetellaan myös käännösmuistin, termipankin ja konekääntimien käyttöä. (Konttinen et al. 2017: 151–153.)

Käännösyriityssimulaation avulla perehdytetään opiskelijat käännösosalalla tarvittaviin työelämä- ja yrittäjäystaitoihin, ja alun perin ne kehitettiinkin vastaamaan työelämän tarpeita. Turun yliopiston simulaatiokurssit koostuvat erilaisista osaamisalueista, jotka perustuvat EMT-verkoston viitekehykseen. (Salmi & Holopainen 2016: 111–112.) Sen vuoksi käännösalan yritystoiminnan simulointi osana kääntämisen ja tulkkauksen opintoja on perusteltua. EMT-verkoston viitekehyksen osa-alueista kerrotaan tarkemmin seuraavassa alaluvussa (2.2.).

2.2 Keskeiset viitekehykset kääntämisen arviointiin kääntäjänkoulutuksessa

Kääntäjien ja tulkkien tarve Euroopan unionissa kasvoi nopeasti 2000-luvun alkupuolella, kun EU:n virallisten kielten määrä kaksinkertaistui uusien jäsenvaltioiden myötä. Ammattimaisen käännöstoiminnan tarpeen kautta syntyi myös tarve määrittellä laadukas kääntäjänkoulutus, joten Euroopan komission käännöstoimen pääosasto (DGT) perusti kääntäjän tehtävien ja kääntämisen kompetenssien määrittämistä varten *European Master's in Translation* -verkoston (EMT). (Chodkiewicz 2012: 37–38.)

EMT-verkosto laati vuonna 2009 viitekehyksen kääntäjän ja kääntämisen kompetensseille (Lahikainen 2019: 10). EMT-verkoston tarkoituksena on kehittää kääntäjänkoulutusta Euroopan unionin alueella, ja verkoston jäseneksi pääsevät maisteritasoista kääntäjänkoulutusta tarjoavat eurooppalaiset yliopistot, jotka täyttävät verkoston laatuvaatimukset. Vaatimustason täyttävälle yliopistolle myönnetään merkiksi jäsenyydestä EMT-laatumerkki. (Euroopan komission Suomen-edustusto 2021.) Suomalaisista yliopistoista EMT-verkoston jäseniä ovat Turun yliopiston (Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelma) lisäksi Helsingin (kääntämisen ja tulkkauksen maisteriohjelma), Tampereen (Monikielisen viestinnän ja kääntämisen tutkinto-ohjelma) ja Itä-Suomen (venäjän kielen ja kääntämisen maisterin tutkinto) yliopistot (DGT: s.d.).

Tässä pro gradu -tutkielmassa erona Lahikaisen (2019) tutkielmaan EMT-verkoston viitekehyksen kompetensseja kuvailtaessa viitataan vuonna 2022 uudistettuun viitekehykseen, jonka kuvaus löytyy Euroopan komission julkaisusta *Europäischer Master Übersetzen: EMT Kompetenzrahmen 2022*. Viitekehyksessä käytettävälle osa-alueelle ei ole virallisia suomennoksia, sillä julkaisu on tehty vain saksaksi, englanniksi ja ranskaksi, joten tässä tutkielmassa lainataan Lahikaisen (2019) käyttämiä suomenkielisiä käännösvastineita. Osa-alueiden nimityksiä ei ole muutettu vuoden 2022 uudistuksen myötä (Euroopan komissio 2022: 4).

EMT-verkoston viitekehyksen viisi osa-aluetta ovat 1) kieli ja kulttuuri (engl. *language and culture*, saks. *Sprache und Kultur*), 2) kääntäminen (engl. *translation*, saks. *Übersetzung*), 3) teknologia (engl. *technology*, saks. *Technologie*), 4) henkilökohtaiset taidot ja vuorovaikutustaidot (engl. *personal and interpersonal*, saks. *persönliche und interpersonelle Kompetenz*) ja 5) palveluiden tuottaminen (engl. *service provision*, saks. *Dienstleistungskompetenz*). (Euroopan komissio 2022: 4, Lahikainen 2019: 10.)

EMT-verkoston viitekehyksen ensimmäiseen osa-alueeseen kuuluu työkielen sosiolingvististen variaatioiden ymmärtäminen sekä kieliopillisten, idiomaattisten ja leksikaalisten rakenteiden hallitseminen. Osa-alueeseen kuuluu myös kulttuuristen elementtien ja viittausten sekä tekstilajisidonnaisten konventioiden tuntemus. Osa-alue edellyttää myös EMT-verkoston jäsenyliopistojen maisterinohjelmista valmistuneiden maistereiden työkielten yltävän tasolle C1, mutta vaatimuksessa on huomioitu, että kielitaito kehittyy opintojen aikana. (Euroopan komissio 2022: 6.) Taso C1 viittaa kielten eurooppalaiseen viitekehykseen CEFR eli *Common European Framework of Reference for Languages*, jolla kuvataan vieraan kielen oppijan osaamistasoa.

Eurooppalaisen viitekehyksen (CEFR) tasoja on yhteensä kuusi: A1, A2, B1, B2, C1, C2. A-tasoilla kielenkäyttäjät osaa kaikkein yksinkertaisimpia sanoja ja lauserakenteita eli vain perusasioita pystytään viestimään. B-tasoilla puolestaan pystytään jo sujuvaan ja selkeään kielenkäyttöön sekä ymmärtämään pidempiäkin keskusteluita ja tekstejä. C1-kielitasolla tarkoitetaan, että kielenkäyttäjät ymmärtää monenlaisia asiatekstejä ja kaunokirjallisia tekstejä, myös erikoisalojen tekstejä, vaikka ne olisivat monimutkaisia ja rakenteellisesti hyvin erilaisia. C1-tasolla kielenkäyttäjät pystyy osallistumaan keskusteluun sujuvasti ja kykenee spontaanisti ilmaisemaan sanottavansa selkeästi sekä kirjoittamaan hyvin jäsenneiltyä tekstiä tekstilajiin sopivalla tavalla, huomioiden samalla kohdelukijan. C1-tasolle yltääkseen kielenkäyttäjän on pystyttävä ymmärtämään pitkää ja epäselvääkin puhetta ilman suuria vaikeuksia. C2-tasolla kielenkäyttö on jo niin edistynyt, että kielenkäyttäjät pystyy ymmärtämään myös monimutkaisia tekstejä ja polveilevaa puhetta. (Euroopan komissio: s. d.)

EMT-verkoston viitekehyksen toisessa osa-alueessa huomioidaan strategiset, metodologiset ja temaattiset kompetenssit, jotka kuuluvat kiinteästi käännösprosessiin. Kääntäminen on viestin uudelleen muotoilua kohdekielellä niin luotettavasti ja tarkasti kuin mahdollista huomioiden käännettävän tekstin konteksti ja kulttuurilliset viittaukset. Teknologian kehittyessä ja koneellisen kääntämisen yhä lisääntyessä myös tietoisuus konekääntämisen ja muiden koneavusteisten käännöstyökalujen käyttämisen rajoista ja mahdollisuuksista kuuluu keskeisesti nykypäivän kääntäjän ammattitaitoon. (Euroopan komissio 2022: 7–8.)

Kolmas osakompetenssi eli teknologian kompetenssi on puolestaan määritelty sekä nykyisten että tulevien käännösteknologioiden tarveharkintaiseksi käytöksi käännösprosessissa. Kuitenkin kompetenssiin kuuluu, että kääntäjä tuntee keskeiset käännösohjelmat ja pystyy arvioimaan niiden käyttöä kriittisesti. Myös muiden ohjelmien käytön opettelua suositellaan, etenkin jos niiden käyttö tukee kieli- ja käännösteknologian käyttöä. (Euroopan komissio 2022: 9.)

Neljännessä osakompetenssissa henkilökohtaiset taidot ja vuorovaikutustaidot sisältävät valmistuneiden työllisyyttä ja sopeutumiskykyä kehittäviä ominaisuuksia, kuten ajanhallintaa, stressinsietokykyä, kykyä työskennellä monikulttuurisissa ja -kielisissä ympäristöissä sekä itsenäisesti että tiimeissä sekä sosiaalisen median vastuullista hyödyntämistä ammatillisiin tarkoituksiin. Näiden kompetenssien lisäksi kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden tulee osata arvioida ja kehittää omia taitojaan ja huomioida, että oppiminen on elinikäinen prosessi. (Euroopan komissio 2022: 10.)

EMT-verkoston viidennessä osa-alueessa palveluiden tuottamisen kompetenssissa valmistuneilta vaaditaan ammattimaista osaamista niin asiakkaiden ja toimeksiantajien kanssa työskennellessä kuin ajanhallinnan ja laadunvarmistamisen kysymyksissä. Opiskelijan on osattava muiden kanssa yhteistyössä projektinhallintaa ja budjetointia sekä noudatettava eettisiä periaatteita. Valmistuneiden edellytetään seuraavan myös ajankohtaista kehitystä kielialalla ja yhteiskunnassa. (Euroopan komissio 2022: 11.) Viidennen osa-alueen kompetenssien opetus toteutuu Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksessa suurimmaksi osaksi käännösyhtymäsimulaatiokurssien kautta.

EMT-verkoston viitekehys ei Lahikaisen mukaan itsessään ole kattava malli, vaan pikemminkin suuntaa antava ohje. Vaikka viitekehyksessä kategorioidaan paljon ominaisuuksia, se ei sisällä tarkkoja määritelmiä siitä, miten kääntämisen ja kääntäjän kompetensseja kuuluisi opettaa tai osaamisen määrää mitata. (Lahikainen 2019: 10.) Yksittäisillä yliopistoilla voikin olla laajempikin opetustarjonta kuin viitekehysten edellyttämä tarjonta (Euroopan komissio 2022: 4). Osa kompetensseista voivat olla hieman päällekkäisiäkin, kuten kääntämisen osa-alue ja teknologian osa-alue käännösteknologian osalta.

Kääntämisen oppimiselle on kielten oppimisen arvioinnin CEFR:n tapainen yleiseurooppalainen viitekehys EFFORT eli *Framework of Reference for Translation*, jonka avulla voidaan arvioida taitotasoa kääntäjänkoulutuksessa. Viitekehys ei kuitenkaan huomioi tulkkausta. EFFORT valmisteltiin hankkeessa, joka päättyi vuonna 2023. (Hurtado Albir et al. 2023.) EFFORT-hanke keskittyi tason C eli erikoisalojen kääntämisen tason kuvaukseen, sillä tasojen A ja B kuvaukset oli laadittu jo aiemmin PACTE-hankkeessa (Koponen & Ruokonen 2024: 227).

2.3 European Language Industry Survey -kysely

ELIS eli *European Language Industry Survey* -kysely sai alkunsa Euroopan käännöstoimistojen liiton kattojärjestön (EUATC) aloitteesta vuonna 2013, mutta nykyisin kyselyn toteuttaa useampi taho: *European Language Industry Association* -järjestö (ELIA), *International Federation of Translators* (FIT), *Globalization and Localization Association* (GALA), EMT-verkosto, Euroopan komission LIND-asiiantuntijaryhmä sekä *Women in Localization*. Vuositaitainen ELIS-kysely koostuu viidestä erillisestä kyselystä, joissa käsitellään markkinoiden tilannetta, niiden odotuksia ja haasteita. ELIS on suunnattu kielialan yrityksille ja heidän asiakkailleen, kielialan koulutusta tarjoaville yksiköille ja heidän opiskelijoilleen sekä yksityisen ja julkisen sektorin käännöspalveluiden tarjoajille. (ELIS-raportti 2025: 4.)

ELIS-kyselyiden avulla saadaan tietoa siitä, miten paljon opiskelijat ovat omaksuneet EMT-verkoston viitekehyksessä mainittuja kääntäjän ja kääntämisen kompetensseja, ja toisaalta myös, missä määrin ne ovat olleet mukana opetuksessa. EMT-verkoston viitekehyksen tarkoitus on toimia paitsi ohjenuorana myös osoittaa, minkälaisia tietoja ja taitoja kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden maistereiden tulisi valmistuttuaan hallita. (Euroopan komissio 2022 & 2026.) Tutkielman yhtenä tavoitteena onkin selvittää, pystyykö käännösalan koulutus vastaamaan muuttuvassa maailmassa työelämän tarpeisiin.

Vuoden 2026 ELIS-kyselyn tulokset julkistettiin 17. maaliskuuta 2026 pidetyssä webinaarissa. Tulosten mukaan työllisyysnäkymät kieli- ja käännösosalalla olivat erityisesti isojen yritysten kannalta positiivisia, sillä kysyntää oli riittävästi ja usein jopa enemmän kuin aikaisemmin. Sen sijaan freelancereilla tuntui olevan aiempaa vaikeampi työllistyä, sillä työmääränsä oli vastaavasti vähentynyt. (Euroopan komissio 2026).

ELIS-kyselyn 2026 tulosten mukaan niin opiskelijat kuin kyselyhetkellä alalla jo työskennelleet olivat kiinnostuneita työskentelemään kieli- ja käännösosalalla, vaikka tulotaso olikin hieinan laskussa. Tulotason laskuun vaikutti tulosten mukaan yhä lisääntynyt jälkieditointi. Osa ELIS-kyselyn vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että pystyi neuvottelemaan jälkieditoinnin hinnoista. On kuitenkin vaikea arvioida, miten paljon alalla työskentelevät käyttävät tekoälyä tai konekäännintä työssään. Kuitenkin joissakin projekteissa tekoälyn tai konekääntimen käyttö nähdään parempana kuin ilman niitä työskentelyä. (Euroopan komissio 2026.)

2.4 Aikasempi työhönsijoittuminen

Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta on ennen tätä tutkimusta tehty viisi pro gradu -tutkielmaa: Eveliina Lahikaisen (2019), Heli Palomäen (2011), Hanna Karppisen (2009), Heli Reinikaisen (1996) ja Teija Korkeamaan (1992) tutkielmat. Vaikka tutkielmien näkökulma on vaihdellut, on niiden keskiössä ollut ajatus tutkia kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden työllistymistä ja työhönsijoittumista. Edellä mainituista tutkielmista kaikkein keskeisin työhönsijoittumistutkimus on tämän tutkimuksen kannalta Lahikaisen tutkielma, sillä tutkimuksen kysely sekä tutkimuksen rakenne perustuvat suurimmaksi osaksi hänen tutkimukseensa. Lahikaisen (2019: 21) tutkielman pohjana toimii puolestaan pääosin Heli Palomäen tutkielma.

Lahikaisen pro gradu -tutkielman tavoitteena oli tutkia Turun yliopistosta käännösosalalle valmistuneiden sijoittumista työelämässä sekä heidän saamansa koulutuksen vaikutuksia työllistymiseen. Hänen tutkimuksensa kohderyhmään kuuluivat kaikki Turun yliopiston

kääntäjänkoulutuksesta vuosien 1994–2003 ja 2009–2016 aikana valmistuneet filosofian maisterit, joilla oli pääaineena joko englannin kääntäminen ja tulkkaus, espanjan kääntäminen, italian kääntäminen, ranskan kääntäminen ja tulkkaus tai saksan kääntäminen ja tulkkaus. Lahikaisen kohderyhmässä oli Palomäen tutkimusta edeltävinä vuosina valmistuneita mukana siitä syystä, että heidän kohdaltaan tutkimustieto oli puutteellista. (Lahikainen 2019: 30, 32.)

Tutkimuksessaan Lahikainen toteutti maaliskuun 2018 aikana kohderyhmään kuuluville alumneille kyselyn, johon vastasi kaiken kaikkiaan 161 henkilöä, ja vastausprosentiksi muodostui 22 prosenttia. Vastauksista kävi ilmi, että työllistyminen valmistumisen jälkeen koettiin suhteellisen helpoksi, mutta vuosina 2009–2016 valmistuneet kokivat sen aavistuksen verran vaikeammaksi kuin vuosina 1994–2003 valmistuneet. Sekä 1994–2003 että 2009–2016 valmistuneista hieman yli puolet ilmoitti olevansa palkansaajia, mutta itsensä työllistäjiä oli aiemmin valmistuneissa 39 % ja myöhemmin valmistuneissa 30 %. Työttömiä oli 1994–2003 valmistuneista maistereista 2 % ja 2009–2016 5 %. Palomäen aineistoon verrattuna itsensä työllistäjien määrä oli nousut hieman. (Lahikainen 2019: 37–38, 90–91.)

Heli Palomäen pro gradu -tutkielmassa puolestaan kohderyhmänä oli vuosina 2001–2008 elokuuhun mennessä kääntäjänkoulutuksesta valmistuneet filosofian maisterit. Kohderyhmään kuuluvilla henkilöillä oli kuitenkin samat pääkielet kuin Lahikaisen (2019) tutkielmassa: englanti, espanja, italia, ranska ja saksa. Eniten valmistuneita oli ranskasta, seuraavaksi eniten saksasta ja kolmanneksi eniten englannista. Kaiken kaikkiaan valmistuneita oli 334. Kysely lähetettiin 308 alumnille, joista vastasi lopulta 130 henkilöä. Vastausprosentti oli 39 %. Eniten vastaajia eli 49 % oli vuodelta 2003. Vastaaajien kokonaismäärästä 97 % oli valinnut äidinkielen suomen, kun taas ruotsin oli valinnut vain kaksi ja jonkun muun kuin suomen tai ruotsin oli valinnut myös kaksi vastaajaa. (Palomäki 2011: 21, 26–27, 29.)

Palomäen työhönsijoittumisselvityksessä oli tavoitteena tutkia kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden työnhakua, työttömyysjaksoja valmistumisen jälkeen, työnkuvaa (esim. työnantajien toimialoja ja työntekijöiden ammattinimikkeitä), palkkausta, työkielten määrää ja työtehtävien jakautumista eri kielten kesken, työtehtävien vastaavuutta valmistuneiden koulutuksen kanssa ja valmistuneiden sijoittumista maantieteellisesti. Lisäksi Palomäki oli kiinnostunut siitä, kuinka moni kääntäjäksi valmistuneista maistereista oli vaihtanut jonkin toisen alan töihin. Tässä kuitenkin oli muodostunut ongelmaksi se, että muutama kyselyn saaneista henkilöistä koki kyselyyn vastaamisen mahdottomaksi aivan toiselle alalle siirtymisen vuoksi. Palomäki

toteaa kysymysten olleen suunnattu lähinnä kääntäjille, joten alanvaihtajien on voinutkin olla vaikea vastata kyselyyn. (Palomäki 2011: 19, 26–27.)

Palomäen aineistossa ensimmäisen työpaikan saannissa oli vaihtelua: osa oli saanut sen melko helposti, osa oli joutunut lähettämään kymmeniä hakemuksia. Yli kolme kuukautta työttöminä valmistumisen jälkeen oli vastaajista ollut 19 %. Vaikeinta työllistyminen oli ollut saksan ja espanjan opiskelijoilla. Suurta vaihtelua oli sekä ensimmäisen työpaikan että senhetkisen työpaikan ammattinimikkeissä. Ammattinimikkeistä eniten vastaajat olivat toimineet nimikkeen kääntäjän alla, mutta nekin, jotka eivät toimineet kääntäjinä, kokivat koulutuksensa vastaavaan työpaikkaansa. Keskeisiä työtehtäviä oli Palomäen mukaan kääntäminen ja muut kielialan tehtävät. Myös Palomäen aineistossa suomi ja englantia olivat käytetyimmät työkielut, mutta seuraavaksi eniten käytettiin ruotsia ja ranskaa. (Palomäki 2011: 71–73.)

Hanna Karppisen pro gradu -tutkielma kohdistui valmistuneiden työelämän sijaan Turun yliopiston sekä Helsingin yliopiston ranskan kielen kääntämisen ja tulkkauksen opiskelijoiden työssäkäyntiin. Karppinen oli kiinnostunut opiskelijoiden oman alan työkokemuksesta ja siitä, kuinka tärkeänä opiskelijat saamaansa kokemusta pitivät. Myös Karppinen teki kyselyn, joka lähetettiin kohderyhmään kuuluville henkilöille eli vuonna 1995, 1996 ja 1997 opintonsa aloittaneille ranskan kielen kääntämistä ja tulkkausta pääaineenaan opiskeleville, joilla oli menossa 4.–6. opiskeluvuosi. Kohderyhmäksi haluttiin opiskelijoita nimenomaan ranskan kääntämisestä ja tulkkauksesta, minkä vuoksi mukaan otettiin sekä Helsingin että Turun yliopiston opiskelijoita. Kysely lähetettiin yhteensä 111 opiskelijalle, joista kyselyyn vastasi 74 henkilöä, mikä tarkoitti vastausprosenttina 67 %. Muutama vastauksista jouduttiin kuitenkin hylkäämään, siksi etteivät vastaajat kuuluneet kohderyhmään, sillä he eivät joko enää opiskelleet ranskan kääntämistä ja tulkkausta tai olivat aloittaneet opintonsa myöhempänä ajankohdana kuin mihin tutkimus oli rajattu. Lopulta analyysiin otettiin mukaan 69 vastauslomaketta. Vastausprosentti oli Turun yliopiston opiskelijoilla 70 % ja Helsingin yliopiston opiskelijoilla 59 %. (Karppinen 2009: 3, 69, 72, 76.)

Karppisen tutkimustulosten mukaan ranskan kääntämisen opiskelijoiden työssäkäynti oli varsin yleistä: turkulaisopiskelijoista vähän alle puolet (46 %) oli käynyt töissä lukukausien aikana ensimmäisestä opiskeluvuodesta alkaen, ja helsinkiläisopiskelijoista kaksi kolmasosaa (71 %). Kääntäjäopiskelijoiden työssäkäynti lisääntyi opiskeluvuosien myötä, mutta oman alan työkokemusta oli kertynyt vain noin 40 prosentille kääntäjäopiskelijoista. Suurin osa työssä käyneistä ranskan kääntämisen ja tulkkauksen opiskelijoista kertoi työssäkäynnin

tärkeimmäksi syyksi toimeentulon turvaamisen. Vajaa kolmannes (29 %) vastaajista kävi työssä opintojen ohella hankkiakseen työkokemusta omalta alaltaan tai työkokemusta ylipäättään. (Karppinen 2009: 89–90, 182–183.)

Heli Reinikainen pyrki pro gradu -tutkielmassaan selvittämään alumnien työhönsijoittumista sekä laman vaikutuksia heidän työllistymiseensä. Kohderyhmänä oli Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta vuoden 1994 loppuun mennessä valmistuneet, jotta kyselyn potentiaaliset vastaajat olisivat ehtineet olemaan työelämässä jo jonkin aikaa ennen vastaamistaan. Reinikainen postitti kyselylomakkeensa 173 henkilölle, ja koska hän joutui hylkäämään pari vastausta puutteellisen täytön ja myöhästyneen vastauksen takia, tutkimukseen otettiin mukaan 112:n vastaajan lomakkeet, joten vastausprosentti oli lopulta 65 %. Suurimmalla osalla vastaajista oli ollut pääaineena saksan kääntäminen ja tulkkaus (n=45) ja lopuilla vastaajilla englannin (n=36) tai ranskan (n=31) kääntäminen ja tulkkaus. (Reinikainen 1996: 16, 23, 25, 26.) Espanjan kääntämistä ja tulkkausta sekä italian kääntämistä ja tulkkausta ei hänen tutkimuksessaan ollut mukana, sillä tuolloin kääntäjänkoulutuksesta valmistuneilla ei vielä voinut olla pääaineenaan espanjan tai italian kääntämistä, koska ne tulivat Turun yliopiston opintotarjontaan vasta myöhemmin (Humanistisen tiedekunnan opinto-opas 1993–1994 & 1994–1995).

Reinikaisen aineistossa vastaajista yli 60 % oli saanut ensimmäisen työpaikan valmistumisen jälkeen melko pian: 32 % vastaajista oli saanut paikan alle kuukauden kuluessa valmistumisesta ja 31 % oli etsinyt ensimmäistä työpaikkaansa vain 1–3 kuukautta. Kuitenkin kääntäjäksi valmistuneista vastaajista 32 % piti ensimmäisen työpaikan löytämistä melko vaikeana ja 17 % erittäin vaikeana. Helpointa työn löytyminen oli ollut ranskan opiskelijoille. Reinikaisen kyselyyn vastanneista 74 % mielsi nykyisen työpaikkansa vastaavan saamaansa koulutusta erittäin hyvin, erityisesti englannin ja ranskan kääntämisen ja tulkkauksen opiskelijoilla. Saksan kääntämistä ja tulkkausta opiskelleiden mielestä nykyinen työ vastasi melko huonosti heidän saamaansa koulutusta. Reinikainen arvioi, että englannin ja ranskan opiskelijoiden työllistymiseen kääntämisen tehtäviin vaikutti positiivisesti Suomen liittyminen Euroopan unioniin. Valmistuneista kolme neljäsosaa oli palkansaajia (n=75,9 %) ja vain pieni osa yrittäjiä tai freelancereita (4,5 %). (Reinikainen 1996: 33–34, 42, 46.)

Teija Korkeamaan pro gradu -tutkielmassa tutkittiin kääntäjänkoulutuslaitoksen opiskelijoiden mielipiteitä koulutusohjelmasta sekä valmistuneiden sijoittumista työelämään. Tutkimuksen kohderyhmänä oli vuosina 1981–1987 Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksessa aloittaneet opiskelijat. Tutkimuksessa oli mukana myös kääntäjänkoulutuksen keskeyttäneitä

henkilöitä. Kohderyhmään kuului 354 alumnia, joista 332:lle postitettiin kysely, jonka palautti 175 alumnia, joten vastausprosentiksi muodostui 53 %. Seuraavan postituskierroksen ja muistutussoittojen jälkeen palautettuja kyselylomakkeita oli yhteensä 239 kappaletta. Näin ollen lopulliseksi vastausprosentiksi muodostui 70,2 %. (Korkeamaa 1992: 25, 30, 85.)

Korkeamaan tutkimuksessa vastaajien pääkielet olivat englanti, saksa ja ranska. Vajaa kolmannes (n=29,9 %) valmistuneista oli työllistynyt ensimmäisessä työpaikassaan kääntäjäksi tai tulkiksi, mikä oli siinä mielessä vähän, kun hieman yli kolmannes (n=35,1 %) oli työllistynyt puolestaan toimisto- ja matkailualle. Luvut eivät juurikaan muuttuneet kysyttäessä kyselyntekohetken työpaikasta. Vain kaksi vastaajaa oli työttömänä kyselyntekohetkellä. (Korkeamaa 1992: 31, 86, 90.)

Vajaa puolet (n=45,9 %) vastaajista työskenteli koulutustaan vastaavassa työpaikassa ja 35,3 % koulutusta vastaamattomassa työssä. Korkeamaa huomauttaa, että aina ei kuitenkaan ole negatiivinen asia työskennellä saatua koulutusta vastaamattomassa työssä, koska on vaikea vetää tarkkapiirteistä rajaa siihen, mikä vastaa oman alan koulutusta ja mikä ei. Korkeamaa antaa esimerkin kääntämisen opettajan työskentelemisestä: varsinaiseen kääntäjän koulutukseen ei kuulu opettajan opinnot, mutta kääntämisen opettajana työskentelevän voidaan ajatella työskentelevän käännösviestinnän alalla. (Korkeamaa 1992: 85–86.)

Pro gradu -tutkielmien lisäksi Turun yliopiston valmistuneiden uraseurantaa on tehnyt yliopiston Työelämä- ja ohjauspalvelut vuodesta 1994 lähtien keräämällä tietoa alumneilta heidän työllistymisestään viisi vuotta valmistumisen jälkeen. Kerätyn työllistymistiedon avulla kehitetään opiskelijoiden työelämäohjausta. (Työelämä- ja ohjauspalvelut: s. d.)

Työelämä- ja ohjauspalveluiden tutkimustuloksia on hankala verrata tämän tutkimuksen tuloksiin, sillä tämän tutkimuksen kohderyhmästä vain vuosina 2017–2020 valmistuneiden uraseurannat on ennätetty tekemään tutkielman tekoajankohtaan mennessä. Vastaajia pelkästään kääntäjänkoulutuksesta on ollut hyvin vähän, vain muutamia yksittäisiä vastauksia, joten mitään yleistäviä päätelmiä ei aineistosta voi tehdä.

3 Tutkittava kohderyhmä ja tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen aineistona on verkkokyselyllä saadut vastaukset alumneilta. Menetelmänä on verkkokysely ja kohderyhmänä Turun yliopiston kääntäjän koulutuksesta vuosina 2017–2025 valmistuneet filosofian maisterit.

3.1 Tutkittava kohderyhmä

Tämän kyselytutkimuksen kohderyhmä määräytyi luontevasti aiemman tutkimuksen mukaan: Lahikaisen (2019) kohderyhmänä oli Turun yliopiston kääntäjän koulutuksesta valmistuneet, ja koska tämä tutkimus on jatkoa hänen tutkimukselleen, kohderyhmä oli kutakuinkin sama.

Lahikainen rajasi kohderyhmänsä 1990-luvun loppupuolelta 2000-luvun alkuun ja 2000-luvulta 2010-luvun puoliväliin. Lahikaisen tutkielmassa oli mukana 1990-luvulla valmistuneita siitä syystä, että aiemmissa graduissa ne olivat jääneet kartoittamatta. Lahikaisen tutkimuksessa viimeinen valmistumisvuosi oli 2016, joten tämän tutkimuksen kohderyhmä rajautui kronologisesti seuraavasta Lahikaisen kyselyn jälkeisestä vuodesta eli vuodesta 2017 alkaen. Tutkimuksen ajantasaisuuden vuoksi tutkimus rajattiin tämän tutkimuksen kyselyn tekoajan-kohtaan eli vuoteen 2025 saakka.

Tämän pro gradu- tutkielman ja kaikkien aikaisempien Turun yliopistossa tehtyjen pro gradu- tutkielmien (Lahikainen 2019, Palomäki 2011, Karppinen 2009, Reinikainen 1996 ja Korkeamaa 1992) kohderyhmien, kyselyiden ja niiden tuloksien vertailussa (taulukko 1) on otettava huomioon kohderyhmien ja tutkimuksen näkökulmien painotusten lisäksi vastausprosentteihin vaikuttanut merkittävä taustatekijä eli kohderyhmän tavoittaminen.

Tiedonkeruu ei enää nykyisin ole yhtä helppoa kuin aikaisemmin, sillä aikaisemmin on ollut mahdollista saada kohderyhmään kuuluvien nimilista yliopistolta ja hankkia nimilistan perusteella osoitetiedot väestörekisteristä. Joissakin aikaisemmissa tutkimuksissa (Korkeamaa, Reinikainen, Karppinen) on siis voitu postittaa kysely kohderyhmään kuuluville suoraan kotiin. Nykyään näin ei voida toimia tiukentuneen tietosuojalain vuoksi (Euroopan unionin tietosuoja-asetus 2016).

Reinikainen (1996: 24, 25) hyödynsi yliopiston ja opintorekisterikeskukselta saatujen yhteystietoluetteloiden lisäksi puhelinluettelosta löytyneitä osoitetietoja, ja Korkeamaa (1992: 30) sai kohderyhmään kuuluvien osoitetiedot yliopistolta tai posti- ja telelaitoksen osoitepalvelusta; ulkomaille muuttaneiden osoitetietoja ei kuitenkaan ollut saatavilla.

Aikaisemmista työhönsijoittumistutkimuksista Palomäen (2011) kyselytutkimus oli ensimmäinen, joka toteutettiin verkkokyselynä, ja jonka lomaketta ei enää postitettu kohderyhmään kuuluville. Palomäki ja Lahikainen tavoittivat kohderyhmään kuuluvia sähköpostitse ja sosiaalisen median kautta. (Lahikainen 2019: 22, Palomäki 2011: 25.)

Taulukko 1. Kohderyhmään kuuluvien ja vastanneiden sekä vastausprosenttien määrät eri pro gradu -tutkielmissa

	Korkeamaa (1992)	Reinikainen (1996)	Karppinen (2009)	Palomäki (2011)	Lahikainen (2019)	Tämä pro gradu -tutkielma (2026)
Kohderyhmään kuuluvien määrä	354, joista 332:lle postitettiin kysely	kysely postitettiin 173 valmistuneelle	kysely postitettiin 111 valmistuneelle	334 (joista kysely lähetettiin 308:lle)	367 ja 371, eli yhteensä 738	180
Kokonaisvastaajien määrä	239	112	74 (joista otettiin tutkimukseen mukaan 69)	130	161	35
Vastausprosentti	70,2 %	65 %	67 %	39 %	22 %	19,4 %
Kohderyhmän pääkielet	englanti, ranska, saksa	englanti, ranska, saksa	ranska	englanti, espanja, italia, ranska, saksa,	englanti, espanja, italia, ranska, saksa	englanti, espanja, italia, ranska, saksa

Taulukosta 1 näkee, miten paljon kääntämisen opiskelijoiden määrä on vähentynyt: Palomäen tutkimukseen verrattuna tämän tutkielman kohderyhmässä oli suunnilleen puolet vähemmän valmistuneita, ja Lahikaisella valmistuneita oli peräti puolet enemmän.

Kääntämisen opiskelijoiden määrän vähenemiseen vaikuttaa valtakunnallinen kielipolitiikka, joka on aiheuttanut sen, että enenevässä määrin yhä harvempi hakeutuu kielten ja sitä kautta myös kääntämisen opintoihin. Kunnilla ei ole lakivelvoitetta järjestää kielten opetusta, joten ne ovat karsineet vieraiden kielten opetusta tarkoituksenaan säästää kustannuksissa. Tämä kielipoliittinen tilanne on jatkunut jo hyvin pitkään, minkä vuoksi kielten opiskelu on vähentynyt radikaalisti viimeisten 20–30 vuoden ajan. (Johansson et al. 2025, Kolehmainen et al. 2026.)

3.2 Tutkimusmenetelmänä verkkokysely

Survey- eli kyselytutkimus on tutkimusaineiston keräämiseen ja systemaattiseen tiedon käsittelyyn ja analysointiin käytetty menetelmä (Laaksonen 2018: 5). Verkkokyselytutkimuksessa vastaukset kerätään verkon kautta, mutta otoksen vastaajat saattavat valikoitua eri tavoin, ja valikoitumiseen vaikuttaa yhteydenottotapa. Kun verkkokyselyä mainostetaan muulla tavoin kuin henkilökohtaisilla sähköpostikutsuilla, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, voi vastaaja olla oikeastaan kuka tahansa. Siksi onkin syytä pohtia, miten luotettavaa avoimesti kerätty aineisto oikeastaan on. (Miettinen & Vehkalahti 2013: 85, 88.) Näkökulma huomioitiin tutkimuksessa siten, että kyselyä pyrittiin julkaisemaan vain sellaisissa sosiaalisen median kanavissa, joita tutkimuksen kohdeyleisö eli kääntäjänkoulutuksesta valmistuneet pääasiassa käyttävät.

Kyselytutkimuksissa vastauskato eli vastaajien puutteellinen vastaaminen tai vastaamatta jättäminen on varsin yleistä (Miettinen & Vehkalahti 2013: 91). Vastaamatta jättämistä pyrittiin tässä tutkimuksessa ehkäisemään muuttamalla pakolliseksi tutkimuksen kannalta keskeisiä kysymyksiä, joihin erityisesti haluttiin saada vastaus.

3.3 Kyselylomakkeen valmistelu

Tutkielman kyselylomake laadittiin Webropol-kyselyjärjestelmällä samoin kuin Eveliina Lahikaisen (2019: 36) tutkielman verkkokysely. Kyselylomake jaettiin Lahikaisen kyselyn tavoin kuuteen osioon: 1) taustatietoihin, 2) koulutukseen ja työnhakuun valmistumishetkellä, 3) nykyiseen eli kyselyn tekohetken työtilanteeseen, 4) ensimmäiseen työpaikkaan, 5) työttömyyteen ja yleiseen työllistymistilanteeseen alalla sekä 6) työhönsijoittumiseen ja työllistymiseen vaikuttaviin tekijöihin.

Verkkokyselylomakkeen ensimmäisessä osiossa ei juurikaan ollut muutoksia Lahikaisen kyselyn ensimmäiseen osioon verrattuna, mutta kysymys valmistuneen asuinpaikasta vaihdettiin pakolliseksi, jotta olisi helpompi tehdä päätelmiä siitä, millä maantieteellisellä alueella olisi tarjolla alan töitä.

Kyselylomakkeen toisessa osassa tiedusteltiin aikaisemmin suoritetuista opinnoista, auktorisoidun kääntäjän tutkinnon suorittamisesta, mahdollisista opinnoista ulkomailla sekä mahdollisista jatko- ja täydennyskoulutuksista. Kysymykset auktorisoidusta kääntämisestä päivitettiin poistamalla vaihtoehdot virallinen kääntäjä ja valantehnyt kääntäjä, sillä tämän

tutkimuksen kohderyhmällä ei ole ollut mahdollisuutta valmistua valantehneeksi tai viralliseksi kääntäjäksi. Valantehneen kielenkääntäjän tutkinto oli mahdollista 1960-luvulta 1980-luvun loppuun asti, jolloin kääntäjän koulutus siirtyi yliopistoihin ja tutkinto muutettiin virallisen kääntäjän tutkinnoksi (Salmi 2017: 27–29). Virallisen kääntäjän tutkinto puolestaan uudistettiin 2000-luvun alkutaipaleella auktorisoidun kääntäjän tutkinnoksi (Salmi 2017: 31).

Tämän tutkimuksen kohderyhmänä olleet eivät siis ole voineet toimia valantehneenä tai virallisena kääntäjänä, minkä vuoksi auktorisoidulle kääntäjälle tarkoitetuista kysymyksistä poistettiin vaihtoehdot valantehnyt kääntäjä ja virallinen kääntäjä. Auktorisoidulle kääntäjälle tarkoitettuihin kysymyksiin lisättiin kohta auktorisoidun kääntäjän työkielistä, joihin kääntäjällä on auktorisointi. Tähän kysymykseen saadut vastaukset toivon mukaan valottavat tietämystämme siitä, miten tiiviisti auktorisoidun kääntäjän työkielet, joihin hänet on auktorisoitu, ovat yhteydessä auktorisoidun kääntämisen opintoihin Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksessa ainakin työuran alkuvaiheilla.

Lahikaisen aineistossa (2019: 59) seitsemän vastaajaa (n=4 %) ei mieltänyt senhetkistä toimintaansa pääasiallisesti vain yhdenlaiseksi, sillä he saattoivat olla samanaikaisesti esimerkiksi osa-aikatyöläisiä, apurahatutkijoita ja opiskelijoita. Koska vastaajien ei ollut mahdollista valita useampaa pääasiallista toimintaa, osa päätyi vastaamaan vaihtoehdon muu. Tällöin palkansaaajille ja itsensätyöllistäjille tarkoitetut tarkentavat kysymykset eivät kuitenkaan näkyneet lainkaan yhdeksälle vastaajalle eli 6 %:lle vastaajista. (Lahikainen 2019: 59–60.) Siksi Lahikaisen kyselystä poiketen kolmas osio jaettiin alaosioiden hieman eri tavalla: 3.1) palkansaajiin, 3.2) itsensätyöllistäjiin (esim. freelancer, yrittäjä, kevytyrittäjä, ammatinharjoittaja), 3.3) apurahansaajiin, 3.4) päätoimisiin opiskelijoihin sekä 3.5) muuhun tilanteeseen. Kyselyn kolmannen osion jakaminen edellä mainittuihin alaosioiden tehtiin Lahikaisen (2019: 60) huomautuksen perusteella, että jatkotutkimuksissa on syytä ottaa huomioon, että nykyään monet alalla työskentelevät harjoittavat useampaa erilaista toimintaa, joten moni valmistunut saattaa mieltää itsensä useamman kuin vain yhden pääasiallisen toiminnan harjoittajaksi. Uusia lisäyksiä siis Lahikaisen kyselyyn (2019: Liite 1) verrattuna oli apurahansaaaja ja päätoiminen opiskelija.

Lahikaisen (2019: 55) verkkokyselyssä vastaajat määrittelivät itse ensimmäisen työnantajansa toimialan Tilastokeskuksen toimialaluokituksen 2008 mukaisesti. Tässä tutkielmassa toimialaluokitus jätettiin kuitenkin pois, koska luokitus on niin yleinen, että vastaajien voi olla hankala sijoittaa sitä omaan alaansa. Lisäksi on epätodennäköistä, että vastaajat ehtisivät tai

jaksaisivat nähdä vaivaa oikean toimialaluokituksen selvittämiseen, vaikka linkki Tilastokeskuksen sivuille, jossa sen helposti voi tehdä, olisikin mukana kyselyssä. Tilastokeskuksen verkkosivuilla löytyvä toimialaluokitusta selventävä Excel-taulukko on nimittäin sen verran laaja, ettei voida olettaa vastaajien kyselyyn käyttämänsä ajan ja mielenkiinnon riittävän sen tutkimiseen. Toimialojen luokitus ei myöskään ole ymmärrettävissä riittävän yksiselitteisesti, jotta saman luokituksen alle saataisiin kaikki samantyyppiset toimet, sillä taulukosta ei löydy määritelmiä tai muita selityksiä luokitukselle. Näin ollen vastauksissa saattaisi olla epätarkkuutta sen suhteen, miten toisilleen läheiset ammattinimikkeet luokitellaan. Lisäksi toimialaluokitusta on uudistettu vuonna 2025, mikä saattaisi aiheuttaa vuoden 2025 loppupuolella kyselyyn vastanneille hämmennystä siitä, kuuluuko heidän vastata vuoden 2008 vai vuoden 2025 luokituksen mukaisesti. Epäjohdonmukaisten luokitusten välttämiseksi tutkielmassa päädyttiin siihen, että tutkija luokittelee vastaajien mainitsevat ammatit itse Tilastokeskuksen toimialaluokituksen 2025 perusteella. Tämä kuitenkin osoittautui hankalaksi, sillä joistakin nimikkeistä oli vaikea sanoa, mille alalle ne kuuluvat, joten luokituksesta luovuttiin. Sen sijaan tehtävänimikkeet esitellään kategorioittain taulukossa 5.

Kyselylomakkeen kolmatta osiota varten jouduttiin Webropolissa tekemään niin kutsuttuja hyppyjä, joiden avulla vastaajille ohjattiin jatkokysymyksiä sen mukaan, mitä he olivat valinneet vastausvaihtoehdoiksi. Esimerkiksi apurahansaajalta kysyttiin, mihin hän oli saanut apurahaa, sillä apurahoja myönnetään niin kääntämiseen kuin tutkimukseen. Hyppyjä hyödynnettiin myös muissa osioissa, esim. toisen osion auktorisoidulle kääntäjälle tarkoitetuissa kysymyksissä. Näin vastaajat, jotka eivät ole auktorisoituja kääntäjiä, voivat vaivatta jatkaa kyselyssä eteenpäin.

Kyselyn neljännessä osiossa pyrittiin selvittämään, miten kauan ensimmäisen työpaikan saamisessa kesti ja kuinka helppoa työpaikan saaminen oli. Lisäksi tiedusteltiin joitakin samoja asioita kuin valmistuneiden senhetkistä tilannetta kartoitettaessa, jotta voitaisiin verrata, minkä tyyppistä kehitystä ensimmäisestä työpaikasta nykyiseen työpaikkaan siirryttäessä on tapahtunut tämän tutkielman aineiston sisällä.

Kyselyn viides osio käsitteli työttömyyttä ja sen tarkoituksena oli selvittää, miten hyvin alalle työllistyy pian valmistumisen jälkeen ja ylipäättään. Avoimella kysymyksellä annettiin vastaajille mahdollisuus kertoa omin sanoin omasta näkemyksestään kieli- ja käännösalan työllisyydestä ja siihen vaikuttaneista tekijöistä. Osion lopuksi valmistuneilta pyydettiin avoimella vastauksella arvio työllisyystilanteesta lähitulevaisuudessa.

Kyselylomakkeeseen lisättiin Lahikaisen (2019) kyselyyn verrattuna kokonaan uusia kysymyksiä muun muassa käännteknologiasta ja tekoälystä, koska teknologian kehitys on hyvin ajankohtainen kehitysaskel yleisesti yhteiskunnassa mutta myös kieli- ja käänntsalalla. Tekoäly on nähty myös yliopistolla merkittävänä kehityskulkuna. Lahikaisella näitä kysymyksiä ei ollut, sillä merkittävä osa käännteknologian ja tekoälyn kehityksestä on tapahtunut vasta hänen tutkimuksensa valmistumisen jälkeen. (Koponen & Ruokonen 2024: 224, Turun yliopisto 2023.)

Yleisesti kyselylomakkeeseen lisättiin tarvittaessa tietoa vastausvaihtoehtojen perään kaarisulkeisiin helpottamaan vastaajan tulkintaa kysymyksestä, esim. toisessa osiossa kysymykseen jatkokoulutuksesta vastaaja saattoi valita vaihtoehdon: olen osallistunut erikoistumiskoulutukseen. Kyseisen vaihtoehdon perään lisättiin selvennys, että erikoistumiskoulutuksella tarkoitetaan esimerkiksi työnantajan tai alan järjestön järjestämää koulutusta.

Lomakkeessa käytettiin Lahikaisen (2019: 34, 36) tavoin pääasiassa puolistrukturoituja kysymyksiä sekä avoimia ja suljettuja kysymyksiä. Strukturoidussa kyselyssä kyselylomakkeen vastausvaihtoehdot ovat valmiina ja kysymykset täytetään järjestyksessä (Eskola & Suoranta 1998: 86). Sen sijaan puolistrukturoidussa kyselyssä kaikki kysymykset eivät näy kaikille vastaajille, vaan kysymyksiä näytetään sen mukaan, miten niihin vastataan. Kaiken kaikkiaan pyrittiin kysymykset pitämään mahdollisimman samanlaisina ja tekemään vain pieniä tutkimuksen tarkoitusta palvelevia muutoksia, jotta tutkimus pysyisi mahdollisimman vertailukelpoisena suhteessa Lahikaisen (2019) tutkimukseen.

Ennen kyselylomakkeen avaamista varsinaiselle kohderyhmälle kysely testattiin neljällä kohderyhmään kuuluvalla henkilöllä. Testauksessa ilmeni teknisiä ongelmia kyselyn hyppyjen kanssa, ja ne korjattiin varsinaista kyselyä varten. Hyppytoimintoa hyödynnettiin erityisesti 3. osiossa, jossa vastaajille näytettiin kysymyksiä sen mukaan, mitä he olivat valinneet pääasialliseksi toiminnakseen. Testauksessa mitattiin, miten kauan kyselyyn kestää vastata, jotta arvioitu vastausaika voitiin ilmoittaa vastaajille jo kyselyn alussa.

Kyselylomakkeen testausvaiheessa huomioitiin myös saavutettavuus, jota tarkasteltiin erityisesti ruudunlukuohjelman käytön kannalta. Saavutettavuutta pidettiin tärkeänä aspektina tutkimuksessa, sillä Turun yliopisto on velvollinen huomioimaan Euroopan unionin saavutettavuusdirektiivin pro gradu -tutkielmien tuotanto- ja julkaisuprosesseissa (Hindersson-Söderholm 2019). Testaajien mukaan vain yhtä kysymystä oli ollut vaikea ymmärtää, joten vain

tätä kyseistä kysymystä muokattiin selkeämmäksi. Saavutettavuutta pyrittiin tietoisesti lisäämään käyttämällä kuvioissa vaihtoehtoisia tekstejä.

Valmis kyselylomake on nähtävissä tutkielman lopussa (Liite 1). Kyselylomakkeeseen ei ollut mahdollista vastata muilla kielillä kuin suomen kielellä. Valmistuneiden oletettiin olevan suomenkielentaitoisia siitä syystä, että Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksessa toinen hallittavista työkielistä on suomi. Näin ollen on luultavaa, että jokainen kohderyhmään kuuluva pystyi vastaamaan suomeksi.

Hyvän tieteellisen käytännön periaatteisiin kuuluu tutkimusetiikan huomioiminen. Sen vuoksi kyselyä varten tehtiin tietosuojaseloste, jonka vastaaja pääsi lukemaan kyselyn etusivulta löytyvästä linkistä ja halutessaan lataamaan sen itselleen PDF-tiedostona. Tutkimuksessa huomiointiin, että kyselyn vastauksia analysoidaan siten, että vastaajia ei voida tunnistaa henkilötietojensa, kuten syntymävuoden, sukupuolen tai asuinpaikan perusteella. Henkilötietoja käsiteltiin tutkimuksessa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Tutkimuksessa kerättyä tietoa ei myöskään luovutettu ulkopuolisille. Tutkimukseen osallistuminen perustui täysin vapaaehtoisuuteen ja vastaajan oli myöhemmin niin halutessaan mahdollista vetäytyä tutkimuksesta.

3.4 Kyselyn toteutus

Kysely toteutettiin sähköisellä Webropol-lomakkeella joulukuun 2025 ja tammikuun 2026 aikana, ja se avattiin kohderyhmälle 4.12.2025. Aluksi tarkoitus oli pitää kysely auki kolmisen viikkoa, kuten Lahikainen (2019) oli tehnyt, mutta vastauksia tuli vähänlaisesti, joten vastausaikaa pidennettiin 22.1.2026 saakka.

Vastaajia yritettiin tavoittaa sähköpostitse Turun yliopiston alumnirekisterin kautta. Alumnirekisterissä oli kyselyn tekohetkellä 67:n kääntäjänkoulutuksesta valmistuneen alumnin yhteystiedot. Niitä ei voitu luovuttaa tutkimuskäyttöön tietosuojasyistä, vaan alumneja tavoiteltiin rekisterin ylläpitäjän kautta lähetetyillä sähköpostiviesteillä. Kyselylomakkeen linkki ja pyyntö osallistua tutkimukseen lähetettiin alumnirekisterin lisäksi Kieliasiantuntijat ry:lle ja Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry:lle, jotka edensivät sen sähköpostitse jäsenistöilleen. Kysely julkaistiin LinkedInissä Turun yliopiston alumnit – University of Turku Alumni -ryhmässä, Turun yliopiston kielten ja kääntämisen alumni -ryhmässä sekä Facebookin Kääntötiede-ryhmässä. Kyselyn kohdeyleisöä pyrittiin saavuttamaan myös Kääntöpiirin Instagram-tilin kautta, sillä osa alumneista seuraa edelleen ainejärjestöä. Kyselyä jaettiin myös

tutkimuksen tekijän ja hänen ohjaajansa henkilökohtaisten kontaktien ja/tai sosiaalisen median julkaisujen kautta sekä laitettiin QR-koodillinen ilmoitus Arcanumin ilmoitustaululle.

Kyselyyn vastaaminen oli täysin anonyymia. Webropol laskee vastausajan automaattisesti, ja tutkielman kyselyn vastausajan mediaaniksi muotoutui 27 minuuttia. Niin julkisesti kuin henkilökohtaisesti lähetetyt kyselyn linkit edennettiin saatekirjeen kera, jossa kerrottiin lyhyesti tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tekijä. Kyselyyn vastasi yhteensä 35 henkilöä eli alle kolmasosa valmistuneista. Lisäksi yleisesti kiireinen joulunaika ei välttämättä ollut paras mahdollinen aika kyselylle. Jatkotutkimuksia ajatellen olisikin suotavaa miettiä, mihin ajankohtaan kyselyn avaa sekä se, että alan järjestöt voivat jakaa kyselyn kanavissaan vain kerran.

4 Tutkimustulokset

Seuraavissa alaluvuissa analysoidaan verkkokyselyllä saatuja vastauksia osio kerrallaan määrällisesti taulukoiden ja erilaisten kuvioiden avulla. Lisäksi avointen kysymysten vastauksia tarkastellaan laadullisen sisällönanalyysin valossa.

Kyselyyn vastasi yhteensä 35 henkilöä eli alle kolmasosa kaikista vuosina 2017–2025 Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta filosofian maisterin tittelin saaneista (taulukko 2). Näin ollen vastausprosentti tässä tutkielmassa oli 19,4 % eli vastauskatoa muodostui kohtalaisen paljon, mitä selittänee se, että kohderyhmästä vain vajaa puolet kuului alumnirekisteriin, jonka kautta valmistuneita enimmäkseen tavoitettiin. Edelliseen tutkielmaan verrattuna vastausprosentti ei ollut kovin paljon vähäisempi, sillä Lahikaisen (2019: 38) vastausprosentti oli 22 %. Tuloksia voidaan siis tarpeen vaatiessa verrata Lahikaisen aineistoon.

Taulukko 2 havainnollistaa vastanneiden alumnien määrän suhteessa valmistuneiden alumnien kokonaismäärään. Tiedot valmistuneiden määristä ovat peräisin Turun yliopiston opiskelijatietojärjestelmästä, jonka viimeisin päivitys on tehty 27.1.2026 sekä sähköpostitse 27.2.2026 annetulla henkilökohtaisella tiedonannolla Turun yliopiston humanistisen tiedekunnan opintotoimiston koordinaattorilta Marko Stenroosilta, joka sai tiedot Peppi-opintojärjestelmää louhimalla. Lisäksi taulukosta 2 näkee, minä vuosina vastanneet alumnit ovat valmistuneet. Vuosina 2017 ja 2018 oli paljon valmistuneita, sillä niitä vuosia edeltäneiden tutkintouudistusten aikarajat ovat saattaneet vauhdittaa valmistumista.

Taulukko 2. Kyselyyn vastanneiden alumnien määrä jaoteltuna valmistumisvuoden mukaan

Valmistumisvuosi	Alumnit (n)	Vastajat (n)
2017	21	2
2018	34	1
2019	16	0
2020	21	3
2021	18	2
2022	15	6
2023	12	6
2024	22	9
2025	21	6
Yhteensä	180	35

Otanta saatiin jokaiselta valmistumisvuodelta lukuun ottamatta vuotta 2019. Kokonaisuudessaan otanta oli melko pieni, joten tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta valmistuneisiin, minkä vuoksi tässä tutkimuksessa on syytä puhua vain tutkielman kyselyllä saadun aineiston sisäisestä yleistettävyydestä.

4.1 Taustatiedot

Tässä alaluvussa esitellään kyselylomakkeen ensimmäisen osion tuloksia eli vastaajajoukon taustatietoja. Suurin osa vastaajista oli syntynyt 1990-luvulla (n=21), seuraavaksi eniten 1980-luvulla (n=8) ja vähiten 1960- ja 1970-luvuilla sekä 2000-luvulla syntyneitä.

Kyselyyn vastanneista suurin osa oli naisia (n=30), seuraavaksi eniten muunsukupuolisia (n=3) ja vähiten miehiä (n=2). Aiempaan tutkimukseen verrattuna muunsukupuolisten määrä oli noussut, sillä Lahikaisen vastaajista yksikään ei ilmoittanut olevansa muunsukupuolinen, vaikka se oli Lahikaisellakin (2019: Liite 1) vastausvaihtoehtona.

Enemmistö vastaajista ilmoitti asuinmaakseen Suomen (n=28). Suomen ulkopuolella asuvat vastaajat asuivat kaikki muualla Euroopassa (n=7). Sen sijaan Lahikaisen (2019: 42) kyselyssä oli Suomessa ja muualla Euroopassa asuvien vastaajien lisäksi valmistuneita, jotka nimesivät asuinmaakseen Yhdysvallat. Suomessa asuvista vastaajista kaksi kolmasosaa asui Turussa tai sen lähiseudulla (n=20) ja kolmasosa Uudellamaalla tai Satakunnassa (n=8). Lahikaisen (2019: 42) kyselyn vastaajista 20 % ilmoitti asuinpaikakseen pääkaupunkiseudun, mutta tutkielmasta ei selviä, miten suuri osa valmistuneista oli sijoittunut Turun seudulle asumaan.

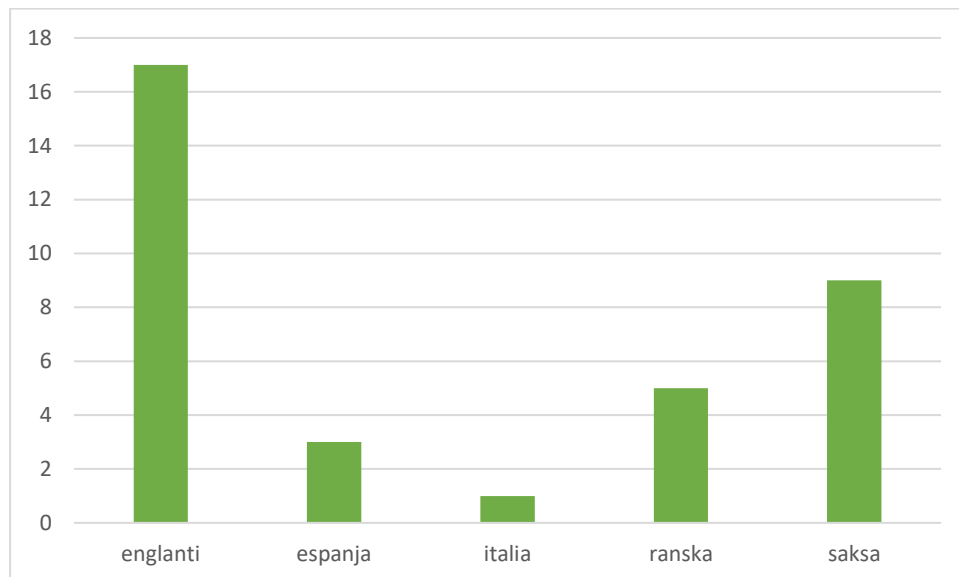
Lähes kaikkien vastaajien (n=33) äidinkieli oli suomi, ja vain kaksi mainitsi äidinkielekseen jonkin muun kielen kuin suomen tai ruotsin. Huomionarvoista on, että kysymykseen ei ollut mahdollista antaa kuin yksi vastaus, mutta esimerkiksi kaksikielisillä ihmisillä voi olla useampi äidinkieli, minkä vuoksi kysymys voisi olla monivalintakysymys. Tässä tutkimuksessa kysyttiin kuitenkin vain yhtä äidinkieltä, sillä väestörekisteriin voi ainakin toistaiseksi kirjata vain yhden kielen äidinkieleksi (Räsänen 2019).

4.2 Koulutus ja työnhaku valmistumishetkellä

Kyselylomakkeen toisessa osiossa haluttiin tietää koulutuksesta ennen kaikkea valmistuneiden pää- ja sivuaineet, jotta voitaisiin peilata niiden merkitystä työllistymiseen.

4.2.1 Valmistuneiden aineyhdistelmät ja muu koulutus

Kuvio 1 kertoo, mitä kyselyyn vastanneet olivat tutkinnossaan opiskelleet pääkielenä. Yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat opiskelleet pääaineena Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksessa tarjottavia kieliä eli englantia, espanjaa, italiaa, ranskaa tai saksaa.

Kuvio. 1. Valmistuneiden pääkielet

Kuten kuviosta 1 näkee, suurimmalla osalla vastaajista oli pääaineena englanti (n = 17). Muiden kieliaineiden edustajia oli selkeästi vähemmän: saksaa pääaineena oli opiskellut yhdeksän valmistunutta, kun taas ranskaa viisi valmistunutta. Espanjan kielestä vastanneita oli kolme ja italiasta vain yksi.

Vastaajien sivuaineet ja niitä opiskelleiden lukumäärä esitellään taulukossa 3. Vastaajien kesken suosituimmat sivuaineet olivat fonetiikka (n=6), suomen kieli (n=6), pohjoismaiset kielet (n=4) ja saksa (n=4).

Taulukko 3. Valmistuneiden sivuaineet ja sivuaineita opiskelleiden lukumäärä

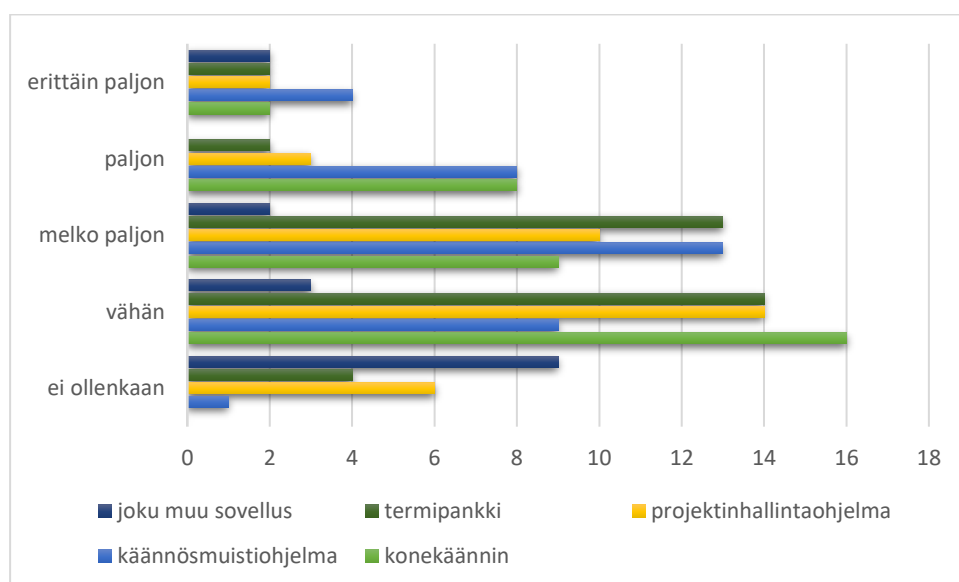
Sivuaine	Vastaajat (n)
fonetiikka	6
suomen kieli	6
pohjoismaiset kielet	4
saksan kieli	4
Itä-Aasian tutkimus	3
italia	3
poliittinen historia	3

Sivuaine	Vastaajat (n)
valtio-oppi	3
englannin kieli	2
kieliteknologia	2
liiketoimintaosaaminen	2
North American Studies	2
suomalais-ugrilainen kielentutkimus	2
TYHE	2
unkarin kieli ja kulttuuri	2
uskontotiede	2
venäjän kieli	2
yleinen kirjallisuustiede	2
digitaalinen kielentutkimus	1
espanja	1
filosofia	1
kulttuurien tutkimus	1
kulttuurihistoria	1
latinalainen filologia	1
matkailuala	1
mediatutkimus	1
romania	1
saavutettavuusopinnot	1
sosiaalitieteet	1
taidehistoria	1
talousmaantiede	1
tietojenkäsittelytiede	1

Osa alumneista (n=20) opiskeli pääaineen kielen lisäksi myös yhtä tai useampaa muuta kieltä. Suomen kieltä sivuaineena opiskelleista yksi kertoi suorittaneensa kääntäjäopiskelijoille tarkoitettuja suomen opintoja. On mahdollista, että muillakin vastaajilla on taustalla juuri kääntäjille tarkoitettuja suomen opintoja. Kyseinen vastaaja on muiden suomea opiskelleiden tavoin laskettu suomea sivuaineena opiskelevien määrään, sillä tämän tutkimuksen kannalta ei ole tarpeen eritellä, onko vastaaja opiskellut suomen kielen oppiaineessa vai kääntäjille tarkoitettuja suomen opintoja. Kaksi valmistunutta oli maininnut sivuaineekseen TYHE-kokonaisuuden eli Työelämä- ja henkilöstöasioiden opintokokonaisuuden, jota opetetaan sivuaineena Turun kauppakorkeakoulun puolella.

Kaikilla vastaajilla ei ollut sivuaineita: heistä viisi kertoi, että he olivat joko tehneet vain maisterin opinnot, heillä ei ollut sivuainetta tai he olivat tehneet sivuaineensa kandidaatin tutkinnossa. On mahdollista, että vastaajat olivat tulkinneet kysymyksen tarkoittavan vain maisterivaiheen opintojen sivuaineita, sillä on luultavaa, että kaikki vastaajat ovat tehneet vähintään yhden sivuaineen kandidaatin tutkinnossa. Jatkotutkimusta ajatellen kyselylomakkeessa olisi syytä tähdentää, otetaanko lukuun myös alemmassa korkeakoulututkinnossa suoritettavat sivuaineet vai ei. Tähän tutkimukseen on otettu lukuun kaikki kyselyssä mainitut sivuaineet riippumatta siitä, missä vaiheessa opintoja sivuaineopinnot on suoritettu tai onko niistä suoritettu täydet sivuainekokoinaisuudet, kuten kaikki perusopinnot, tai vain joitakin yksittäisiä kursseja. Muutama vastaaja nimittäin tarkensi, minkä määrän kursseja tai oliko suorittanut opintokokonaisuuksia, mutta enemmistö ilmoitti vain opiskellun aineen.

Kuviossa 2 esitellään alumnien arvioita koulutuksessa olleen käänösteknologian käytön määrästä. Käänösteknologisten sovelluksien käytön opetuksesta esiintyi jonkin verran hajontaa, mutta yhtä mieltä vastaajat olivat siitä, että konekääntimen käyttöä oli ylipäättään opeteltu kääntäjänkoulutuksessa, vaikka kääntimien käytön opetuksen määrästä ei oltukaan yksimielisiä. Vastauksilla ei näyttänyt olevan yhteyttä alumnien valmistusvuoden kanssa, joten hajontaan lienee vaikuttanut opiskelijoiden vapaavalintaisten kurssien valinnat. Yleisesti ottaen kyselyn vastausvaihtoehdoissa mainittuja käänösteknologisten sovellusten opetusta oli joko melko paljon tai melko vähän (kuvio 2).

Kuvio 2. Valmistuneiden saaman käänösteknologisten sovellusten opetuksen määrä

Muita opetuksessa käytettyjä käänösteknologisia sovelluksia olivat korpus- ja konkordanssiohjelmat, termikanta ja tekstitysohjelmat. Myös käänöstyökalut mainittiin, millä on

tarkoitettu todennäköisesti CAT-työkaluja eli tietokoneavusteisia käännoistyökaluja, kuten käännoismuistiohjelmiä. Muitakin sovelluksia, kuten Excel nimettiin, vaikka ne eivät olekaan käännosteknologisia sovelluksia, mutta niiden käyttö usein tukee käännoisprosessia.

Auktorisoituja kääntäjiä oli vastaajista kuusi, joista yksi ilmoitti, että hänellä on oikeus hakea oikeutta toimia auktorisoituna kääntäjänä yhdessä kieliparissa, mutta hän ei vielä ole hakenut auktorisointia kyseiseen kielipariin. Kuitenkin auktorisoidun kääntämisen kurseja oli suorittanut suurin osa vastaajista (n=23). Kaikki kyselyyn vastanneet auktorisoidut kääntäjät olivat auktorisoituja kieleen, joka opintojen aikana oli ollut heidän pääkielensä.

Vastaajajoukosta noin puolet oli opiskellut ulkomailla (n=16), mikä ei sinänsä ole yllättävä tulos, kun on kyse kielten ja kääntämisen opiskelijoista. Lähes kaikki ulkomailla opiskelleista kertoivat olleensa vaihdossa. Eniten vaihtoja oli tehty saksan- ja ranskankielisiin maihin (n=11), mikä saattoi johtua siitä, että englannin opiskelijoille ulkomaanopiskelujakso ei ole pakollinen osa opintoja, kuten se yleensä on muiden kielten opiskelijoille. Kysymyksessä ei eritelty, tarkoitettiinko ulkomailla oleskelua koko tutkinnon aikana vai jossakin aikaisemmassa tutkinnossa vai vain maisterivaiheen opintojen aikana, sillä tarkoituksena oli lähinnä saada tietoa siitä, onko opiskelija viettänyt pidempiä ajanjaksoja jossakin maassa, jossa valtaosa väestöstä puhuu hänen opiskelemaansa kieltä.

Joillakin alumneilla oli ennen kääntäjänkoulutusta suoritettuna toinen tutkinto tai muita suoritettuja opintoja (n=11) lukuun ottamatta kääntäjänkoulutusta edeltänyttä HuK-tutkintoa. Muita tutkintoja ja suoritettuja opintoja on jaoteltu tarkemmin taulukossa 4. Niistä lähes kaikki olivat korkeakouluopintoja.

Taulukko 4. Alumniien FM-tutkintoa edeltäneet opinnot

Tutkinto/opinnot	Vastaajat (n)
tradenomi (AMK)	3
farmaseutti (yliopisto)	1
folkloristiikka (yliopisto)	1
FM-tutkinto (yliopisto)	1
Hispanic Studies (MA, yliopisto)	1
kulttuurituottaja (HUMAK)	1
liiketalous (AMK)	1
maatalousalan perustutkinto (Ammattiopisto)	1
pedagogiset opinnot	1
restonomi (AMK)	1

Tutkinto/opinnot	Vastaajat (n)
S2-opintoja (yliopisto)	1

Useampi opinnoista oli jotain toista humanistista alaa, mutta myös kasvatustieteet, liiketalous, lääketiede ja maatalousala mainittiin. Tradenomin opinnoista kertoi useampi kuin yksi vastaaja.

Suurin osa vastaajista ei ollut jatkanut opiskelua valmistuttuaan kääntäjänkoulutuksen maisterintutkinnosta. Suunnilleen kolmasosalla kokonaisvastaajista oli tehtynä jo jonkin muun alan tutkinto tai muita opintoja ennen kääntäjänkoulutuksen FM-tutkintoa ja pääaineen HuK-tutkintoa. Osa vastaajista oli kuitenkin suorittanut täydennysopintoja maisterintutkintoon tai osallistunut täydennyskoulutukseen. Yleisimmät syyt opintojen jatkamiseen on esitelty kuviossa 3. Jatko-opintoihin hakeuduttiin, koska vastaajilla oli halu laajentaa omaa osaamistaan alalla (n=6), ylipäättään oma kiinnostus tai harrastuneisuus osaamiseen (n=6) tai heidän oli vaikea työllistyä käännösosalalla. Toki on mahdollista, että ammatillinen pätevöitymisen tai oman osaamisen laajentamisen taustalla vaikutti vaikeus työllistymisestä.

Seitsemän valmistunutta maisteria kertoi kokevansa, että tarvitsee jatko- tai täydennyskoulutusta työllistyäkseen. Suurin osa valmistuneista, jotka olivat jatkaneet opintoja tai kokivat tarvitsevansa jatkokoulutusta valmistumisen jälkeen, toivat esiin työllistymisen vaikeuden ja sen, etteivät alan työtehtävät enää vastanneet saatua koulutusta. Yksi vastaaja mainitsi syyksi myös arvostuksen puutteen.

4.2.2 Työnhaku valmistumishetkellä

Osa maistereista oli suorittanut työharjoittelun osana opintojaan (n=21). Valmistuneilta kysyttiin, oliko opinnoissa suoritetusta työharjoittelusta ollut hyötyä ensimmäisen koulutusta vastaavan työpaikan saamisessa, ja $\frac{3}{4}$ kysymykseen vastanneista (n=15) oli hyötynyt ja vain $\frac{1}{4}$ osa (n=5) totesi, ettei osannut sanoa, oliko työharjoittelusta ollut hyötyä vai ei. Kukaan alumnista ei kuitenkaan suoranaisesti ilmoittanut, että harjoittelusta ei olisi ollut hyötyä.

Osa vastaajista ilmoitti työskennelleensä koulutustaan vastaavissa töissä jo ennen valmistumistaan (n=24). Silti suuri määrä vastaajista ilmoitti hakeneensa koulutustaan vastaavia töitä valmistumishetkellä (n=25). Kuitenkaan kaikki, jotka eivät olleet koulutustaan vastaavassa työssä, eivät myöskään hakeneet töitä käännösosalta. Ne vastaajat, jotka eivät hakeneet töitä (n=11), ilmoittivat olleensa valmistuessaan töissä joko koulutusta vastaavassa tai muun alan

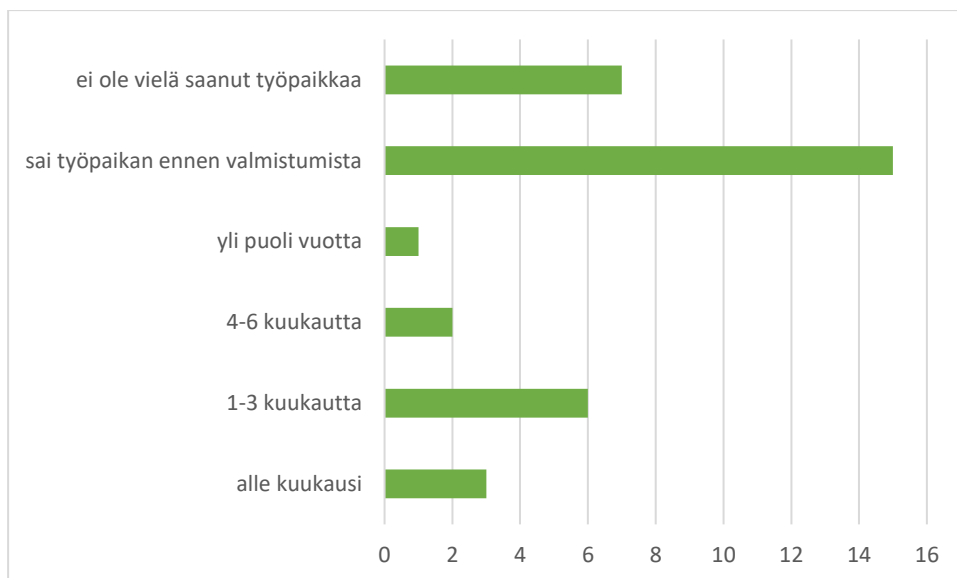
työpaikassa. Hyvin vähäinen määrä valmistuneista ilmoitti syyksi yritystoiminnan aloittamisen (n=2).

Kaikki valmistuneet eivät vastanneet monivalintakysymykseen siitä, millaista työtä olivat pääasiassa hakeneet. Suurin osa niistä, jotka siihen olivat vastanneet (n=17), olivat hakeneet pääasiassa kääntämisen tai viestinnän alan töitä, mutta kukaan ei ollut vastannut avoimeen kysymykseen siitä, minkälaista haettu työ pääasiassa oli. Kysymys saattoi olla vastaajille liian hankala mieltää, joten sen voisi jättää jatkotutkimuksissa pois tai muotoilla toisin.

Kaikki valmistuneet eivät myöskään vastanneet siihen, mistä he hakivat valmistumishetkellä enimmäkseen töitä. Kysymykseen vastanneista suurin osa kertoi hakeneensa töitä valmistumishetkellä Turun seudulta (n=22). Seuraavaksi eniten töitä oli haettu pääkaupunkiseudulta. Töitä haettiin myös muualta Suomesta, kuten Satakunnasta ja Pirkanmaalta (n=14). Muutama kertoi hakeneensa töitä valmistumishetkellä koko Suomesta, suurimmasta osasta Suomea tai vain kaikkia avoimia paikkoja. Tulokset myötäilivät Lahikaisen (2019: 50) tutkimustuloksia, joiden mukaan suurin osa oli hakenut töitä valmistumishetkellä Turun seudulta ja toiseksi suurin osa pääkaupunkiseudulta. Kuten tässä tutkielmassa, myös Lahikaisen (2019: 50) aineistossa enemmistö oli hakenut käännöstöitä.

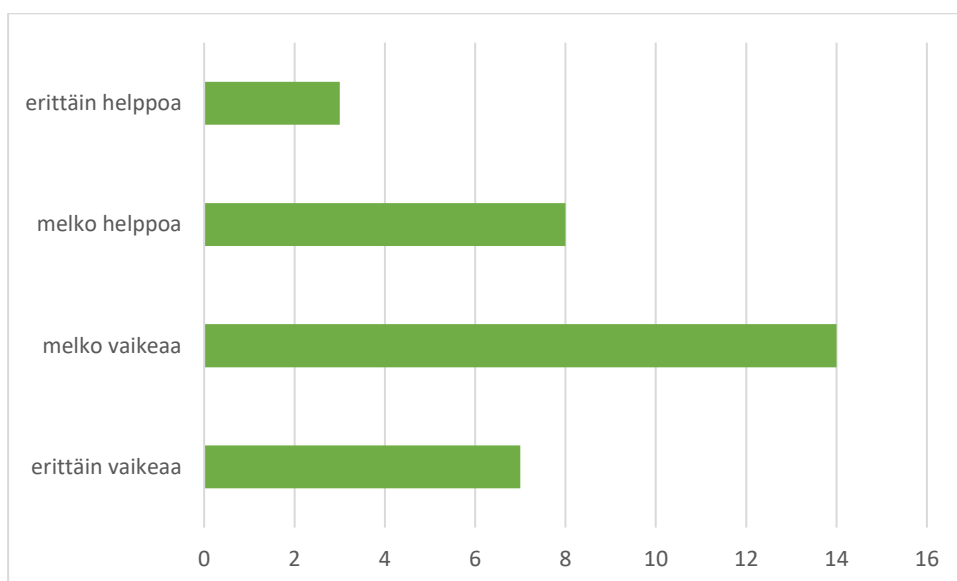
4.3 Ensimmäinen koulutusta vastaava työpaikka

Suunnilleen puolilla (n=18) kyselylomakkeeseen vastanneilla oli opiskeluaikana, valmistumishetkellä tai heti valmistumisen jälkeen ensimmäinen koulutusta vastaava työpaikka. Kuviossa 3 havainnollistetaan, miten kauan aikaa oli mennyt, ennen kuin vastaajat olivat saaneet ensimmäisen koulutusta vastaavan työpaikan. Monet vastaajista (n=21) olivat saaneet ensimmäisen koulutusta vastaavan työpaikan jo opiskellessaan tai vain 1–3 kuukautta valmistumisen jälkeen.

Kuvio 3. Valmistuneiden ensimmäisen työpaikan saantiin mennyt aika

Kuvioon 4 on esitetty alumnien arvio ensimmäisen koulutusta vastaavan työpaikan saannin helppoudesta tai vaikeudesta. Kyselyyn vastanneista kolmekymmentäkolme vastaajaa kertoivat arvionsa siitä, miten helppoa tai vaikeaa ensimmäisen työpaikan saaminen heidän mielestään oli. Suurimman osan mielestä ensimmäisen työpaikan saanti oli ollut melko vaikeaa (n=14). Lahikaisen (2019: 53) aineistossa samassa kysymyksessä päin suurin osa vastaajista oli päin vastoin arvioinut sen olleen melko helppoa (n=41). Kuvio 4 osoittaa, miten jotkut pitivät ensimmäisen koulutusta vastaavan työpaikan saantia jopa erittäin vaikeana (n=7), ja muutama ilmoitti sen olleen erittäin helppoa (n=3).

Kuvio 4. Valmistuneiden arvio ensimmäisen työpaikan saannin helppoudesta tai vaikeudesta

Valmistuneiden ensimmäisen työpaikan ammattinimikkeet on kerätty taulukkoon 5, mutta vain 26 vastaajaa kertoi ensimmäisen työpaikkansa ammattinimikkeen. Lahikaisen (2019: 56) aineiston tavoin ammattinimikkeet, joiden alla on toiminut vain yksi henkilö, on sijoitettu kohtaan muu. Taulukon 5 kohtaan muu sijoitettiin muun muassa myynti- ja projektitehtäviin liittyviä nimikkeitä. Osa vastaajista esitti tarkentavan määreen ammattinimikkeelle koordinaattori tai kääntäjä, esim. palvelukoordinaattori, mutta niitä ei ole eritelty niin tarkasti, vaan ne on laskettu joko kohtaan koordinaattori tai kääntäjä (taulukko 5).

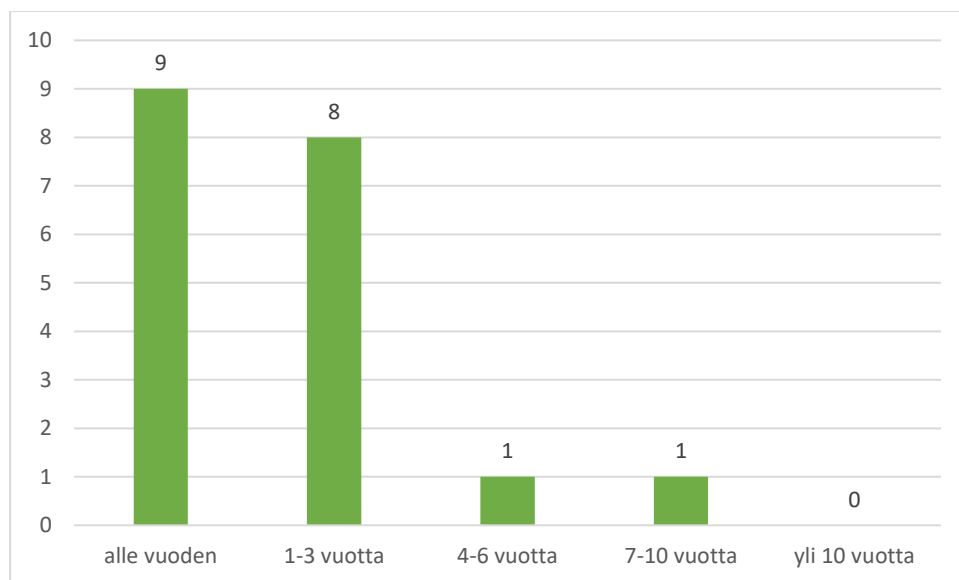
Taulukko 5. Ensimmäisen työpaikan ammattinimikkeet

Ammattinimikkeet	Vastaajat (n)
muu	14
kääntäjä	7
koordinaattori	5

Osa vastaajista (n=9) jätti kertomatta ensimmäisen koulutusta vastaavan työpaikan ammattinimikkeen, mikä johtui siitä, että he eivät ole vielä saaneet ensimmäistä oman alan työpaikkaa tai työllistivät itsensä tai työskentelivät muulla kuin omalla alalla. Muulla kuin omalla alalla työskentely tai itsensä työllistäminen on avoimien vastausten perusteella johtunut joissakin tapauksissa siitä, ettei palkkasuhteisia töitä ole ollut riittävästi tarjolla.

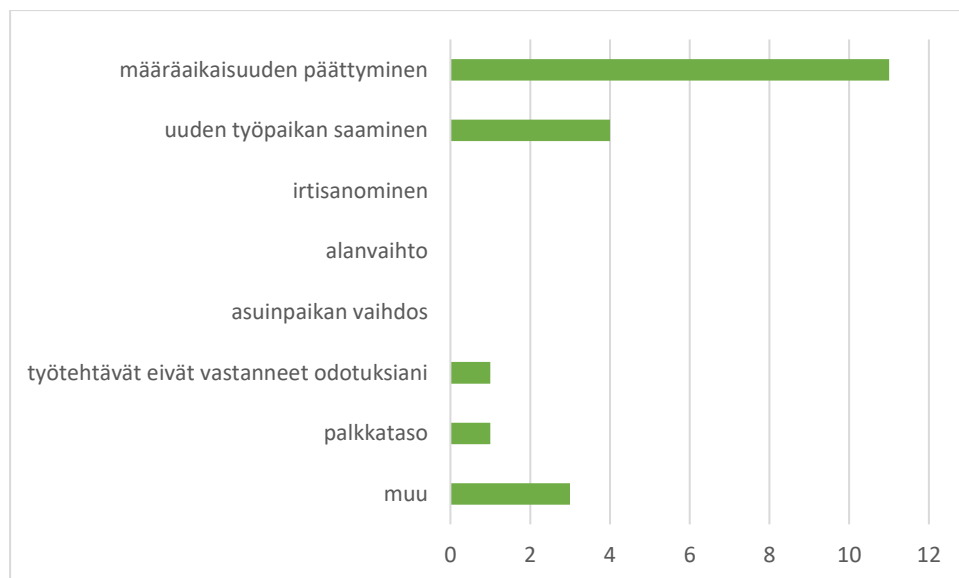
Jatkotutkimuksissa on suositeltavaa tarkentaa kyselylomakkeen kohtaa ensimmäisestä koulutusta vastaavasta työpaikasta niin, että vastaajille olisi selkeää, lasketaanko korkeakouluharjoittelupaikka ensimmäiseksi työpaikaksi vai ei. Osa vastaajista on nimittäin ilmoittanut ensimmäisen työpaikkansa ammattinimikkeeksi harjoittelijan, kuten kääntäjäharjoittelija. Tämä on voinut olla palkallinen harjoittelu, jolloin se on mielletty ensimmäiseksi oikeaksi työpaikaksi. Kysymyksessä olisi kuitenkin hyvä olla selkeä rajaus, esimerkiksi ensimmäinen koulutusta vastaava työpaikka valmistumisen jälkeen tai ensimmäinen koulutusta vastaava työpaikka, jota ei liitetty osaksi tutkintoa. Toisaalta tällöinkin on mahdollista, että työpaikka on ollut työnantajan puolelta harjoittelu, vaikka sitä ei olisikaan liitetty osaksi tutkintoa, joten asiaa on syytä miettiä. Yksi vaihtoehto voisi olla myös ensimmäistä työpaikkaa ja opintojen työharjoittelua koskevien kysymysten yhteen sulauttaminen siten, että vastaajan on mahdollista nimetä ensimmäiseksi työpaikakseen myös korkeakouluharjoittelu. Tämä olisi perusteltua, sillä moni oli jo tähänkin kyselyyn vastannut työharjoittelupaikkansa. Mikäli vastaaja on ilmoittanut toimineensa kääntäjäharjoittelijana ensimmäisessä koulutusta vastaavassa työpaikassaan, on nimike sijoitettu kohtaan kääntäjä (taulukko 5).

Alumnien ensimmäinen koulutusta vastaava työsuhde (kuvio 5) kesti suurimmalla osalla vastaajista alle vuoden ($n=9$). Tämä on voinut johtua siitä, että moni oli nimennyt ensimmäiseksi työpaikakseen työharjoittelun, jotka tyypillisesti ovat määräaikaista ja kestävät korkeintaan vuoden. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon, että vuosina 2023–2025 valmistuneilla ei ole edes ollut tämän tutkielman tekohetkellä mahdollisuutta työllistyä yli kolmea vuotta, vaikka olisivatkin edelleen ensimmäisessä työsuhteessaan.

Kuvio 5. Ensimmäisen koulutusta vastaavan työsuhteen kesto

Ensimmäisen työsuhteen päättymiselle on listattu syitä kuviossa 6. Monen alumnin määräaikainen työsuhde ensimmäisessä oman alan työpaikassa indikoi luonnollisesti sitä, että työsuhteen päättymisen syynä oli sopimuksen määräaikaisuus. Muita syitä olivat uuden työpaikan saanti tai palkkataso sekä se, että työtehtävät eivät vastanneet alumnin odotuksia. Kolme vastaajaa ilmoitti syyksi jonkun muun kuin kuviossa 6 mainitut: näissä tapauksissa alumni oli joko ryhtynyt yrittäjäksi tai ettei työsuhde ollut koskaan päättynytkään. Määräaikaisuuden päättyminen oli selkeästi yleisin syy ensimmäisen työsuhteen päättymiselle ($n=11$). Muutama tosin kertoi syyn olleen uusi työpaikka, palkkataso tai ettei työtehtävät olleet vastanneet odotuksia ($n=6$).

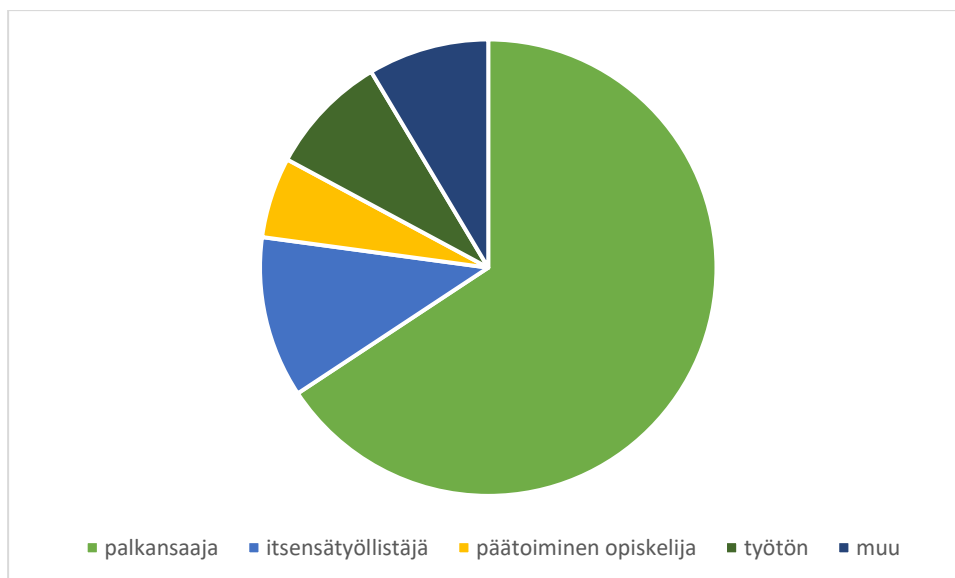
Kuvio 6. Ensimmäisen koulutusta vastaavan työsuhteen päättymisen syy

Ketään vastaajista ei ollut irtisanottu eikä kukaan ollut päättänyt ensimmäistä työsuhdettaan vaihtaakseen alaa. Asuinpaikan vaihdos ei myöskään ollut syy ensimmäisen työsuhteeseen päättämiseen kellekään kyselyyn vastaajista.

4.4 Nykyinen työtilanne

Tässä tutkielmassa ei eritellä Lahikaisen (2019) tavoin osion 3 eli nykyistä työtilannetta koskevien kysymyksien kaikkien alaosien vastauksia erikseen, sillä vastauskatoa muodostui niin paljon kysymyksissä, jotka eivät olleet pakollisia, joten tulokset esitellään yleisesti tässä samassa luvussa. Erityisesti itsensätyöllistäjiä koskevasta osiosta tuli melkoisesti vastauskatoa, minkä vuoksi jatkossa olisikin tarpeen lisätä pakollisten kysymysten määrää erityisesti tutkimuksen kannalta kaikista kiinnostavimpiin kysymyksiin.

Nykyistä pääasiallista toimintaa kysyttäessä vastaajista kaksi kolmasosaa (n=23) ilmoitti olevansa palkansaajia, kun taas itsensätyöllistäjiä oli neljä, päätoimisia opiskelijoita kaksi ja työttömiä kolme (kuvio 7).

Kuvio 7. Alumnien nykyinen työtilanne

Kukaan vastaaja ei ilmoittanut olevansa perhe- tai vuorotteluvapaalla tai apurahansaaaja. Vain kolme vastasi olevansa muussa tilanteessa. Yksi heistä täsmensi olevansa väitöskirjatutkija, joka ei toistaiseksi saa apurahaa, yksi tekevnsä osa-aikaisesti mutta ei täysipäiväisesti muun alan töitä ja olevansa täten myös työtön, ja yksi tekevnsä osa-aikaisesti töitä opintojen ohella.

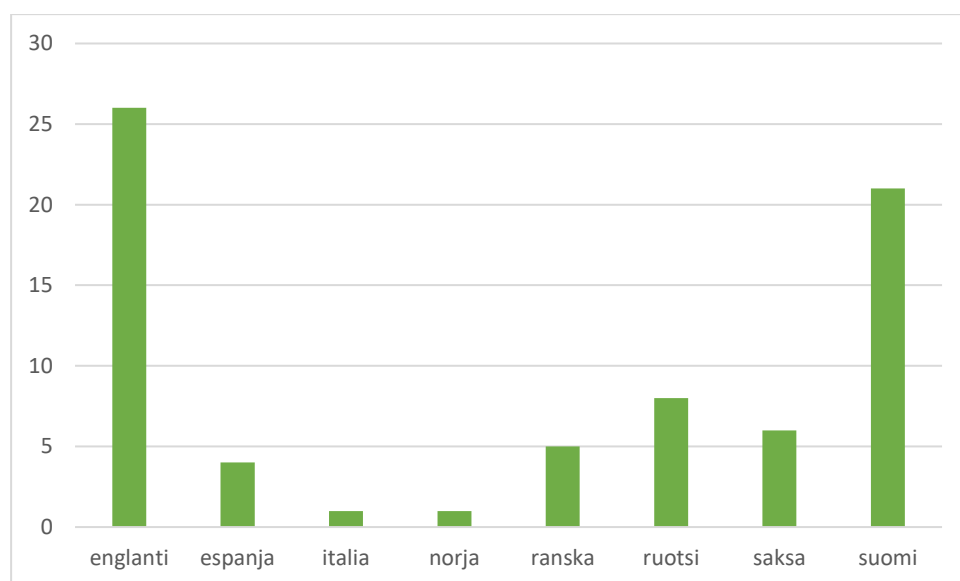
Lahikaisen (2019: 92) tutkimuksessa sekä palkansaaajien että itsensätyöllistäjien käytetyin työkieli oli ylivoimaisesti englanti. Kuitenkin tässä tutkimuksessa englanti (n=14) oli yhtä käytetty työkieli kuin suomi (n=14) kyselyyn vastanneiden palkansaaajien, itsensätyöllistäjien ja muussa tilanteessa olevien keskuudessa.

Lahikaisen (2019: 66) tutkimuksessa suomen kieli jätettiin pois tutkimustuloksista sen mahdollisuuden vuoksi, että suurin osa vastaajista ei mieltänyt suomen kieltä työkieleksi. Kuitenkin kääntämisen opinnoissa ainakin nykyään korostetaan sitä, miten tärkeä työkieli suomen kieli on, joten siitä syystä tämän tutkielman kyselyyn lisättiin suomi vastausvaihtoehdoksi.

Pääkielten tai vastaajan eniten työssä käyttämän kielen sijaan olisi syytä kysyä työssä käytettäviä vieraita kieliä, sillä esimerkiksi kääntäjä ei välttämättä miellä suomen kieltä eniten käytetäkseen työkieleksi. Mutta jos kääntää pääasiassa kahdesta vieraasta kielestä suomeen päin, suomi voi silti olla käytetyin työkieli. Kääntäjänä toimineet ovat saattaneet ilmoittaa kääntävänsä vieraasta kielestä suomeen päin sekä suomesta vieraaseen kieleen. Tällöin voi olla hankala määrittää, kumpi on pääasiallinen työkieli, minkä vuoksi vastaajan pitäisi voida halutessaan ilmoittaa useampi pääasiallinen kieli. Kääntäjän tai tulkkina työskenteleville pitäisi olla mahdollista vasta kaksi eniten käytetyintä työkieltä. Ongelmaksi muodostuu kuitenkin saada

tietoa ruotsin kielen käytöstä, sillä se ei ole vieras kieli vaan toinen kotimainen. Tästä syystä kysymyksen asettelua voisi olla hyvä pohtia jatkotutkimuksissa. Voidaan myös pohtia, onko relevanttia kysyä, millä kielellä työskentelee eniten, etenkin kun kääntäjän ja tulkin on hankala tai jopa mahdoton määrittää sellaista, vai riittäisikö vain työkielien tiedusteleminen, jotta olisi selvää, millä kielillä ylipäätään on työmarkkinoilla kysyntää.

Kuvioon 8 on koottu kaikki valmistuneiden palkansaajien, itsensätyöllistäjien ja muussa tilanteessa olevien käyttämät työkielet riippumatta siitä, mitä kieliä he ovat pääasiallisesti käyttäneet.

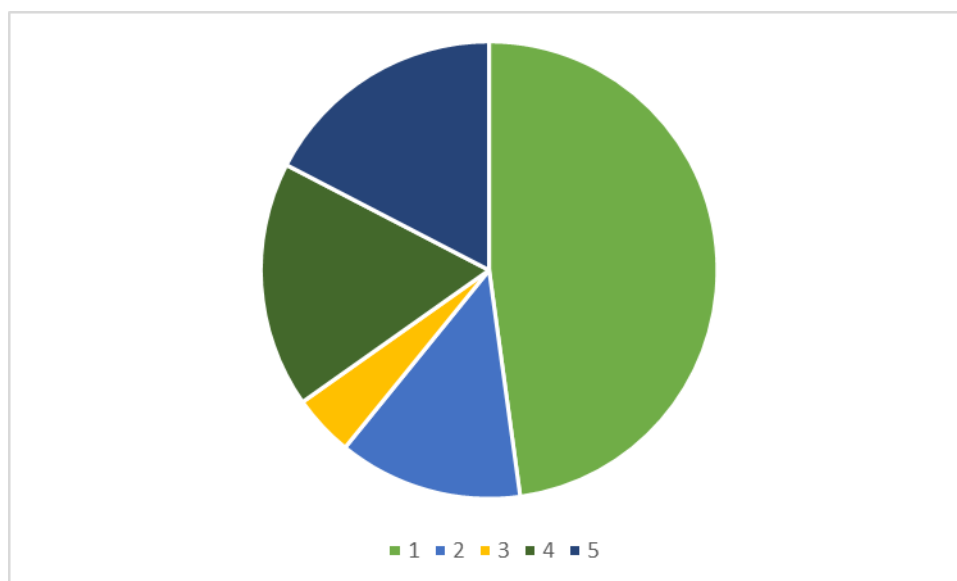
Kuvio 8. Valmistuneiden työssään käyttämät kielet

Kuviosta 8 näkee, että englannin ja suomen kielen merkitys on ollut kyselyn vastaajille suurin. Huomionarvoista on, että myös sellaisia kieliä löytyy työkielinä, joita ei ole tarjolla Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksessa, kuten norjaa ja ruotsia.

4.4.1 Palkansaajat

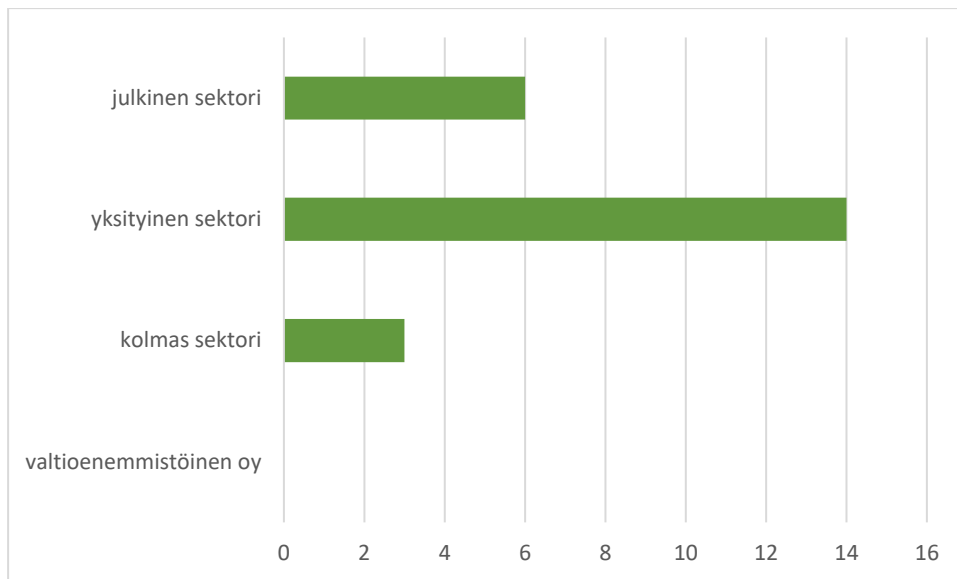
Suurin osa kyselylomakkeen täyttäneistä palkansaajista kertoi työnantajansa toimipaikan olevan Suomi (n=17) ja muutama Luxemburgin (n=3). Yhdeksällä palkansaajista työnantajan toimipaikkakunta oli Turussa ja kuudella ulkomailla. Vajaalla puolilla palkansaajista (n=9) työsuhde nykyisessä työpaikassa oli määräaikainen ja yli puolilla palkansaajilla (n=14). Palkansaajista noin kaksi kolmasosaa oli kokoaikaisessa (n=19) ja loput määräaikaisessa työsuhteessa (n=4).

Palkansaajilta kysyttiin, mitä kautta he olivat saaneet työpaikkansa, ja heidän vastauksensa koottiin kuvioon 9 jaoteltuna viiteen eri kategoriaan: 1) työnhakusivujen tai muiden verkkosivujen, 2) sosiaalisen median, 3) kuntien työllisyyspalveluiden (entisten TE-palveluiden), 4) työnantajan tai 5) jonkin muun kautta. Lähes puolet vastanneista kertoi saaneensa nykyisen työpaikkansa työnhaku- tai muiden verkkosivujen kautta. Sitä vastoin kukaan vastanneista ei ilmoittanut saaneensa nykyistä työpaikkaa yliopistoikaisten opettajien, opiskelukavereiden tai aiempien työkavereiden, sukulaisten tai muiden tuttavien kautta. Jotain muuta kautta työpaikan saaneet alumnit kertoivat hakeneensa työpaikkaa muun muassa työnantajan omilta verkkosivuilta.

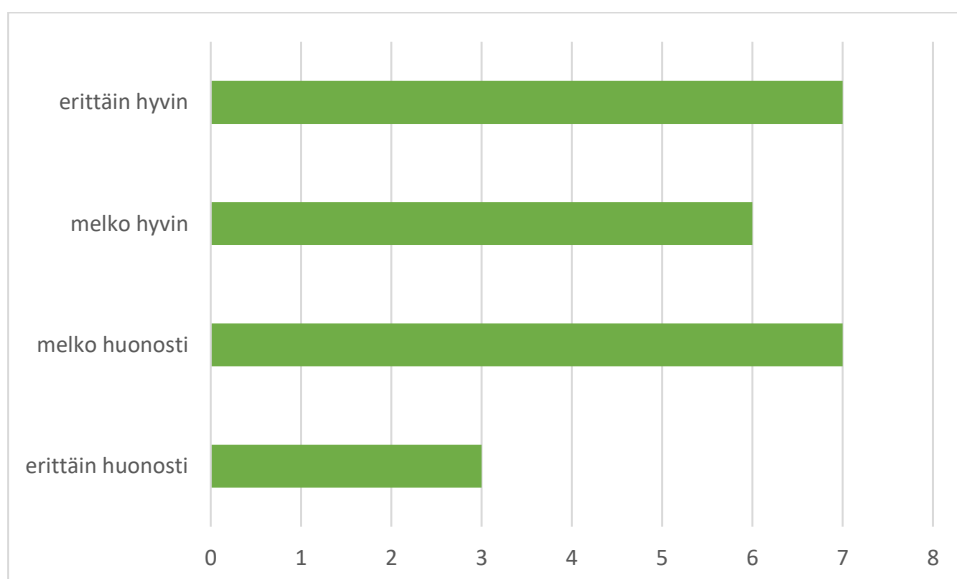
Kuvio 9. Vaihtoehdot, joiden kautta alumnit saivat nykyisen työpaikkansa

Palkansaajien senhetkisen työpaikan työnantajasektori esitetään kuviossa 10, josta näkyy, että suurin osa työskenteli yksityisellä sektorilla, seuraavaksi suurin osa julkisella sektorilla ja kolmanneksi suurin osa kolmannella sektorilla. Kukaan tutkimuksen palkansaajista ei ollut nimmennyt valtioenemmistöistä osakeyhtiötä työnantajasektorikseen (kuvio 10).

Kuvio 10. Palkansaajien nykyisen työnantajan sektori

Kuvion 11 avulla voidaan tarkastella, miten hyvin tai huonosti kyselyn tekohetkellä ollut työpaikka vastasi palkansaajien saamaa koulutusta. Seitsemän palkansaajaa oli sitä mieltä, että erittäin hyvin, ja toiset seitsemän, että melko huonosti. Ne, jotka eivät kokeneet työn vastaavan koulutustaan työskentelivät usein muulla kuin kieli- tai käännoäsalalla.

Kuvio 11. Palkansaajien työn vastaavuus suhteessa saatuun koulutukseen

Erilaisten ammattinimikkeiden määrä (taulukko 6) oli kasvanut huomattavasti Lahikaisen (2019: 23) ja Palomäen (2011) tutkimusten perusteella, mutta vaikka kääntäjän nimikkeen alla työskentelikin aiempaa vähemmän ihmisiä, niin moni vastaajista koki työnsä vastaavan saamaansa koulutusta. Samansuuntainen kehitys näyttäisi olevan tässäkin tutkimuksessa: ammattinimikkeensä ilmoittaneista palkansaajista (n=23) viisi työskenteli kääntäjän nimikkeen alla

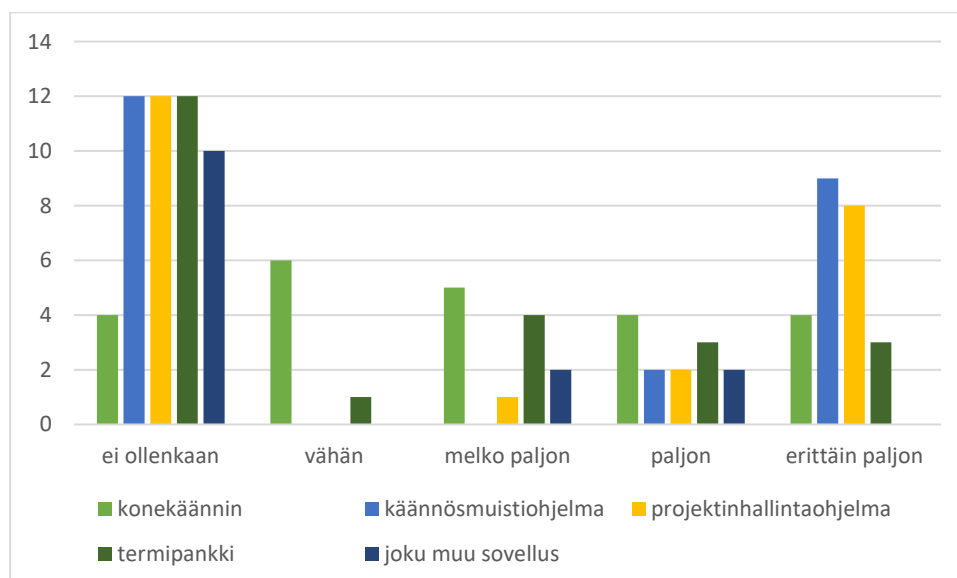
ja muut esimerkiksi koordinaattoreina, kieliasiantuntijoina tai lingvisteinä. Taulukkoon 6 on kerätty palkansaajien ammattinimikkeet siten, että kääntäjät, lingvistit ja kieliasiantuntijat laitettiin samaan kategoriaan, koska kahta jäljempänä mainittua nimikettä oli niin vähän, mutta myös siksi, että heidän työtehtäviinsä kuului kääntämistä ja/tai tulkkausta. Kategoriassa muu puolestaan on ammattinimikkeitä, joiden työtehtäviin kuului vähän tai ei ollenkaan kääntämistä (taulukko 6).

Taulukko 6. nykyisen työpaikan ammattinimikkeet

Ammattinimikkeet	Vastaajat (n)
muu	11
kääntäjä, lingvisti, kieliasiantuntija	7
koordinaattori	5

Kaiken kaikkiaan monet ammattinimikkeet olivat samoja tai samantyyppisiä palkansaajilla kuin kyselyyn vastanneiden ensimmäisessä työpaikassa käytössä olleet nimikkeet (taulukko 5).

Kuviosta 12 näkee, miten paljon palkansaajat käyttivät käännösteknologiaa: käytössä oli vaihtelevuutta, mutta monet valmistuneista tuntuivat käyttävän ainakin yhtä käännösteknologista sovellusta. Moni palkansaajista vastasi kuitenkin, ettei käytä ollenkaan konekäännintä tai termipankkia (kuvio 12).

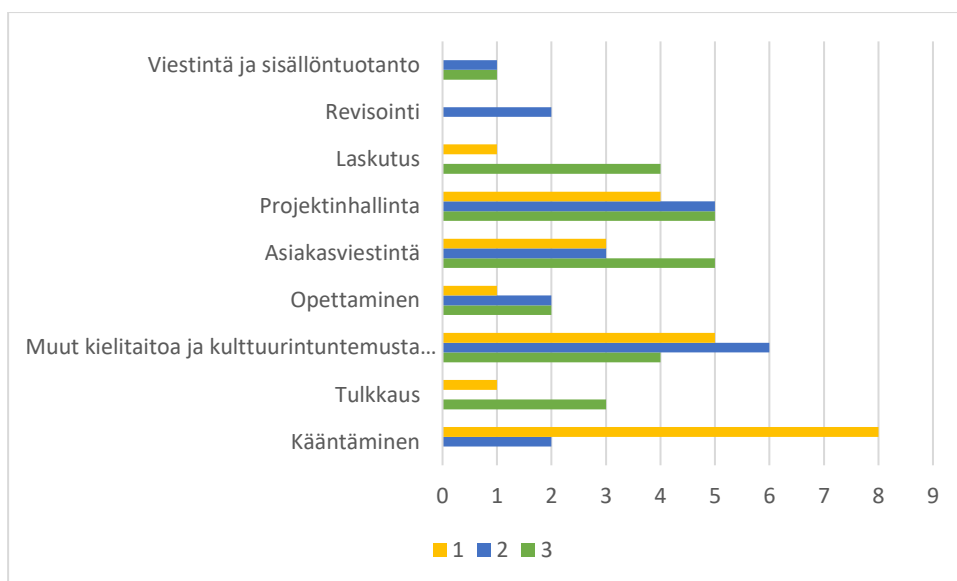
Kuvio 12. Palkansaajien työssään käyttämä käännösteknologia

Projektinhallintaohjelmien käyttö jakautui vastaajien kesken siten, että joko projektinhallintaohjelman käyttöä työssä oli erittäin paljon tai ei ollenkaan. Tämä johtunee siitä, että

palkansaajina ei välttämättä hoideta projektinhallintaa, vaan ne hoitaa esihenkilö sekä siitä, että tutkielman aineistosta löytyy useampi koordinaattori, joiden työssä projektinhallinta on varsin keskeinen työtehtävä. (Palkansaajien keskeisiä työtehtäviä on koottu kuvioon 13.)

Kysyttäessä muiden käännösteknologisten sovellusten käytöstä yhdeksän vastaajaa ei osannut nimetä jotain muuta sovellusta, jota olisi työssään käyttänyt kuin kysymyksessä jo annetut käännösteknologiset sovellukset, mutta muutama palkansaaja mainitsi laadunvarmennus- ja lokalisointiohjelmien käytön (kuvio 13).

Palkansaajien työajan käyttöä koskevaan kysymykseen (kysymys 37, Liite 1) vastattiin monella eri tavalla. Kysymyksen tarkoituksena oli, vastaamalla vain kolmeen vaihtoehtoon, kuvailla numeroilla 1-3, miten paljon aikaa työtehtävät veivät työajasta (1 merkitsee eniten aikaa ja 3 vähiten aikaa vastaajan valitsemista osa-alueista). Siitä huolimatta osa vastaajista vastasi kaikkiin vaihtoehtoihin eikä vain pyydettyihin kolmeen vaihtoehtoon, minkä vuoksi työajan käyttöä koskevassa aineistossa on paljon enemmän esiintymiä vastaajien määrään nähden (kuvio 13).

Kuvio 13. Palkansaajien ajankäyttö eri työtehtävissä

Yleisesti ottaen kääntäminen, muut kieli- ja kulttuurintuntemusta vaativat tehtävät sekä projektinhallinta veivät vastaajien mielestä eniten aikaa heidän työssään (kuvio 13). Sinänsä ei ole erikoista, että kääntämistä työtehtävään tehneet vastasivat tekevänsä sitä eniten, kun taas tulkkausta tehneet vastasivat siihen kuluvaan vähiten aikaa, sillä kääntäminen voidaan nähdä prosessina, johon kuuluu jossain määrin myös termityötä ja käännöksen tarkastusta,

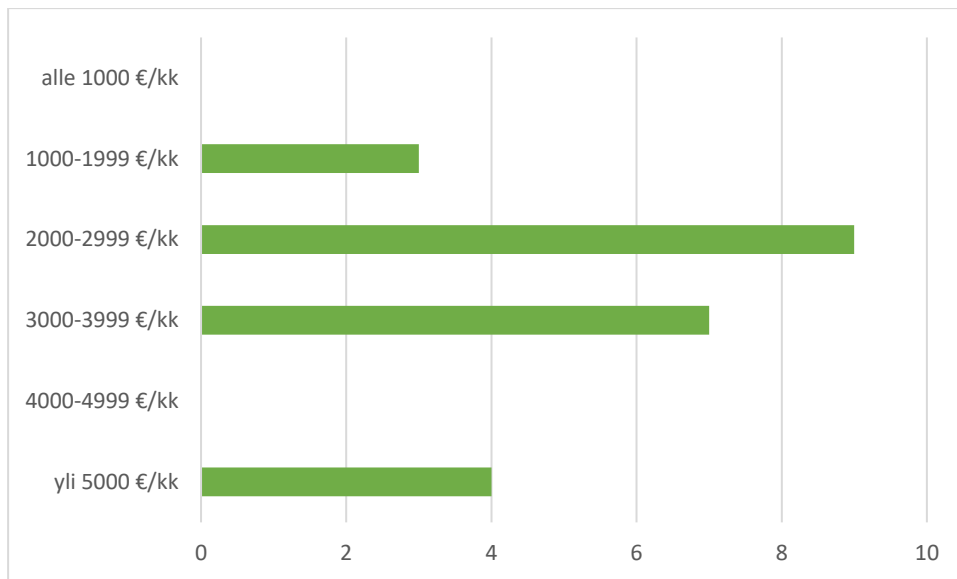
kun taas tulkkauksella tarkoitetaan yleensä nimenomaan tulkkaustilanteita eikä tulkkaukseen etukäteen käytettyä valmistautumisaikaa.

Taulukossa 7 on esitetty kyselyyn vastanneiden palkansaajien yleisimmät työtehtävät. Vaikka palkansaajat luonnehtivat, että kääntäminen vei eniten aikaa, niin kuitenkin suurin osa heistä ylipäättään mainitsi työtehtäväkseen muut kielitaitoa ja kulttuurintuntemusta vaativat työtehtävät. Kääntäminen oli aineistossa vasta neljänneksi yleisin työtehtävä.

Taulukko 7. Palkansaajien yleisimmät työtehtävät

Osa-alue	Vastaajat (n)
muut kielitaitoa ja kulttuurintuntemusta vaativat tehtävät	15
projektinhallinta	14
asiakasviestintä	11
kääntäminen	10
laskutus	5
opettaminen	5
tulkkaus	4
revisointi	2
viestintä ja sisällöntuotanto	2

Suurin osa kyselyyn vastanneista palkansaajista sai ansiotuloja keskimäärin 2000–4000 €/kk ja vain muutamalla oli keskimäärin alle 2000 €/kk bruttotulot (kuvio 14). Noin puolet vastaajista ilmoitti olevansa tyytyväinen nykyiseen palkkatasoonsa, mutta toinen puoli oli tyytymätön. Suurin osa vastaajista, jotka eivät olleet tyytyväisiä palkkatasoonsa, eivät kokeneet voivansa neuvotella palkasta. Vain pieni osa heistä koki pystyvänsä neuvottelemaan palkasta.

Kuvio 14. Palkansaajien keskimääräinen ansio bruttona €/kk

4.4.2 Itsensätyöllistäjät

Tutkimuksen aineistossa oli niin vähän itsensätyöllistäjiä ($n=4$), että kaikista heitä koskevista kysymyksistä ei ollut tarpeen tehdä kuvioita tai taulukoita. Siispä itsensätyöllistäjien vastaukset ja niistä tehdyt analyysit on esitetty tähän tutkielmaan pääsääntöisesti vain verbaalisesti.

Kaksi itsensätyöllistäjistä oli toiminut itsensätyöllistäjinä 1–3 vuotta, ja toiset kaksi yli 4 vuotta. Yleisesti ottaen aineiston itsensätyöllistäjät käyttivät paljon tai erittäin paljon käännös-
muistiohjelmia tai joitakin muita sovelluksia ja melko paljon tai paljon konekäännintä (kysymys 50, Liite 1). Yllättävä tutkimustulos oli, että itsensätyöllistäjät eivät käyttäneet projektinhallintaohjelmia, koska luulisi niiden olevan tarpeellisia myös heidän työssään. Lahikaisen tutkimuksessa (2011: 70) itsensätyöllistäjien aika kului kuitenkin projektinhallintaan kolmanneksi eniten.

Samalla tavalla kuin palkansaajilta myös itsensätyöllistäjiltä kysyttiin työajan käyttöä koskevia kysymyksiä. Itsensätyöllistäjien työtehtävissä eniten aikaa kului asiatekstien kääntämiseen (taulukko 8). Sen sijaan kukaan itsensätyöllistäjistä ei ilmoittanut työaikansa kuluvan kaunokirjallisuuden kääntämiseen tai audiovisuaaliseen kääntämiseen.

Taulukko 8. Itsensätyöllistäjien yleisimmät työtehtävät

Osa-alue	Vastaajat (n)
asiatekstien kääntäminen	4
asiakasviestintä	2
laskutus	2

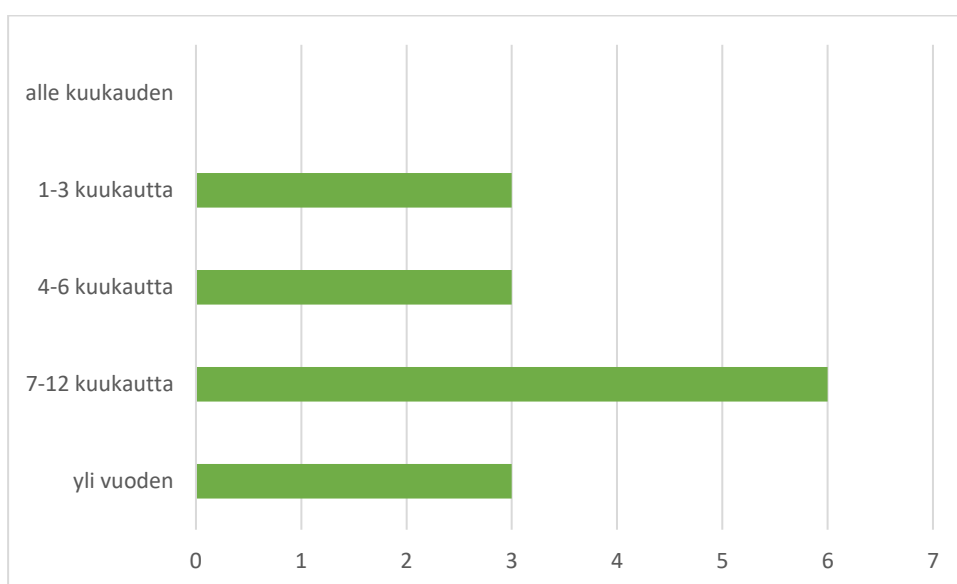
Osa-alue	Vastaajat (n)
projektinhallinta	2
tulkkaus	2
AV-kääntäminen	0
kaunokirjallisuuden kääntäminen	0

Itsensätyöllistäjät vastasivat hivenen säntillisemmin kuin palkansaajat vain kolmeen pyydettyyn alueeseen, mutta heitä oli merkittävästi vähemmän aineistossa kuin palkansaajia, mikä täytyy ottaa huomioon.

4.5 Työttömyys

Kyselylomakkeen vastaajista lähestulkoon neljäsosa (n=8) ei ollut vielä saanut työpaikkaa vastatessaan kyselyyn. Ne valmistuneet (n=24), jotka olivat saaneet työpaikan, olivat saaneet sen jo ennen valmistumista tai kolme kuukautta valmistumisen jälkeen.

Yli puolet vastaajista (n=20) kertoi, ettei ollut joutunut työttömäksi kertaakaan valmistumisensa jälkeen, yli puoli tusinaa (n=8) kertoi olleensa työttömänä vain kerran ja melkein saman verran vastaajia (n=7) ilmoitti olleensa useamman kerran työttömänä valmistumisensa jälkeen. Tämä ei kuitenkaan vielä kerro työttömyysjaksojen pituudesta. Hiukan alle puolet vastaajista (n=15) vastasi kysymykseen yhtäjaksoisesta työttömyydestä (kuvio 16). Suurin osa työttöminä olleista valmistuneista (n=9) oli ollut yli puoli vuotta tai yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä.

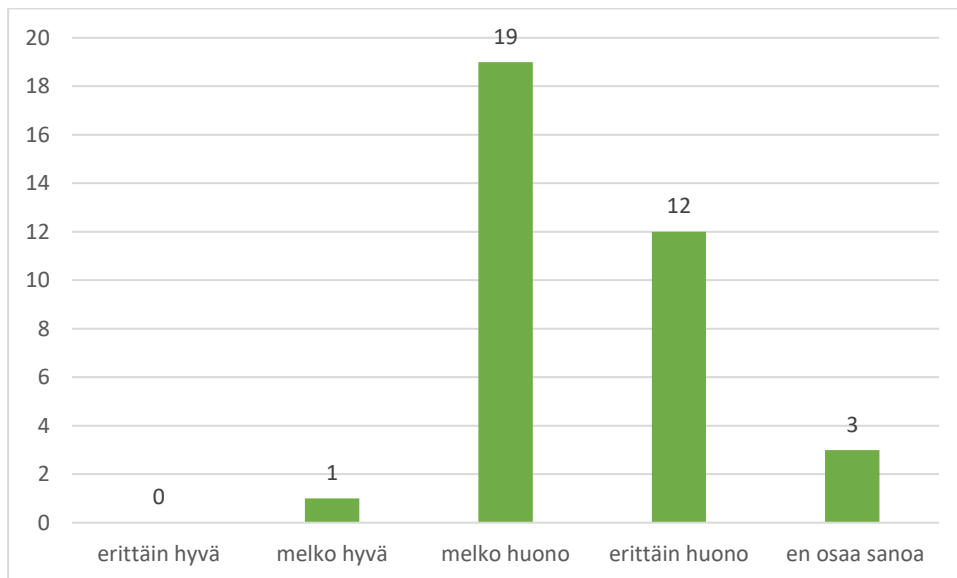

Kuvio 15. Valmistuneiden yhtäjaksoinen työttömyys

Kolmesta valmistunutta vastasi hakeneensa tai hakevansa omana alan töitä työttömyytensä aikana, vaikka avoimien vastausten perusteella sai kuvan, että monen mielestä on turhaa tai lannistavaa hakea kieli- ja käännösalan töitä, koska alalla ei työllisty. Osa valmistuneista työskentelee jo nyt muun alan töissä ja osa suunnittelee työllistyvänsä tulevaisuudessa muun kuin kieli- ja käännösalan työtehtävissä.

4.6 Työhönsijoittuminen ja työllistyminen

Kieli- ja käännösalan tulevaisuuden näkymät näyttivät aineiston alumneista enimmäkseen melko huonoilta (kuvio 16). Alumnit kertoivat avoimissa vastauksissaan, että in-house-kääntäjiä eli palkkasuhteisia kääntäjiä on irtisanottu yrityksissä sen vuoksi, että yritykset käyttävät yhä enemmän freelancereita ja konekääntimiä, sillä se tulee halvemmaksi kuin pitää yrityksessä oma kääntäjä.

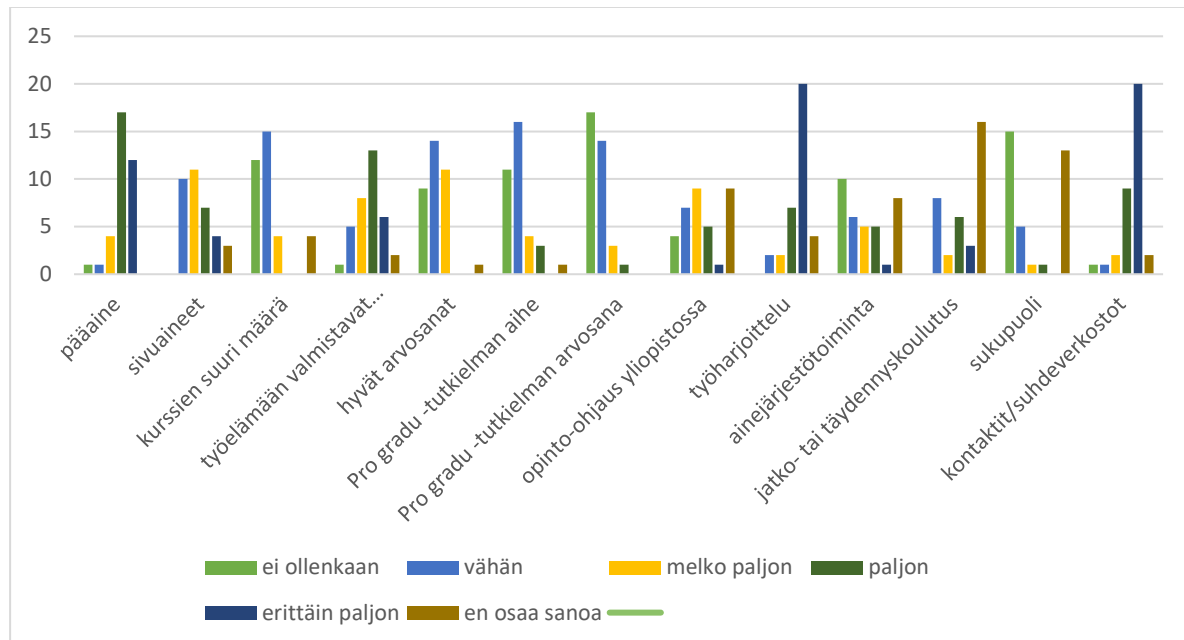

Kuvio 16. Alumniarvio kieli- ja käännösalan työllisyystilanteesta tutkimuksen tekoaiheella

Alumniarvioista nousi esiin kehoitus, että alalla työskentelevien tulisi olla valmiita työnkuvan muutokseen, mutta ei tietoa siitä, millä tavalla tämä muutos tulisi olemaan. Oletettavasti kehoituksella viitattiin tekoälyn ja konekääntimien kehityksen vaikutukseen käännösosalalla.

Kääntäjänkoulutuksesta valmistuneilta kysyttiin (Liite 1: kysymys 99.), millä tekijöillä he katsoivat olleen vaikutusta koulutusta vastaavan työn saamisessa, ja heidän vastauksensa on esitetty kategorioittain kuviossa 17. Valmistuneiden mielestä työharjoittelulla ja suhdeverkostoilla oli kaikista eniten vaikutusta koulutusta vastaavan työn saamisessa. Yli puolet (n=19)

valmistuneista ilmoitti työkokemuksen tärkeimmäksi tekijäksi koulutusta vastaavien töiden saantia ajatellen. Lisäksi muutama valmistuneista mainitsi jonkin erikoisalan puuttumisen esteeksi sille, ettei ollut saanut koulutustaan vastaavaa työtä ja kaksi vastaajista mainitsi ruotsin kielen taidon puutteen olleen syy sille, ettei ollut saanut koulutustaan vastaavaa työpaikkaa.

Kuvio 17. Koulutusta vastaavan työpaikan saamiseen vaikuttaneita tekijöitä

Alumneilta kysyttiin, suorittivatko he harjoittelun osana opintojaan, ja jos suorittivat, oliko siitä hyötyä ensimmäisen työpaikan saamisessa. Vastaajista viisitoista vastasi harjoittelupaikasta olleen hyötyä, viisi vastaajaa ei osannut sanoa. Avoimissa vastauksissa valmistuneet saivat tilaisuuden tähdentää, minkä he ajattelevat omalla kohdallaan vaikuttaneen työllistymiseen. Opinnoissa suoritettua työharjoittelua tai opintojen aikaista työkokemusta korostettiin hyödylliseksi työllistymisen kannalta. Jotkut kertoivat, ettei ollut juurikaan tarvinnut hakea töitä, koska verkostojen kautta tarjottiin uusia töitä. Myös luonteenpiirteiden, kuten avoimuuden, mainittiin hyödyttävän työllistymistä. Siinä missä verkostoja pidettiin tärkeänä ja niitä kiiteltiin työnsaannista; vastaavasti harmiteltiin, jos ei ollut tullut käytettyä opintojen aikana tarpeeksi aikaa verkostoitumiseen. Sekin mainittiin, että työnsaantia vaikeutti saavutettavuuden puuttuminen.

Valmistuneilta tiedusteltiin myös kääntäjänkoulutuksesta saatuja vahvuuksia työelämään avoimilla kysymyksillä, joista saadut vastaukset listattiin taulukkoon 9. Ylivoimaisesti eniten alumnit pitivät kääntäjänkoulutuksen vahvuutena yritystoimintaa, mikä johtuu Turun

yliopiston kattavista käännösyrittäjäkursseista. Seuraavaksi eniten alumnit korostivat käännösteknologian osaamista sekä kielitaidon, projektinhallinnan ja tiedonhaun merkitystä.

Taulukko 9. Kääntäjänkoulutuksesta saadut vahvuudet työelämään

Koulutuksen antamat vahvuudet	Vastaajat (n)
yrittäjätoiminta	11
käännösteknologia esim. käännösmuisti ja it-taidot	5
kielitaito	4
projektinhallinta	4
tiedonhaku	4
kääntäminen ja perustiedot käännösosalasta	3
markkinointi ja viestintä	3
tekstitaito	3
ammattitaito ja asiantuntijuus	2
kulttuuriosaaminen	2
itseohjautuvuus	1
kansainvälinen kaupan alan työ	1
kritiikin antaminen ja vastaanottaminen	1
kyky tehdä valintoja ja perustella niitä	1
talous	1
työnhakuvinkit	1
työharjoittelu	1
ymmärrys kielen tärkeydestä	1

Valmistuneilta kysyttiin myös, millaisia valmiuksia aikaisemmat opinnot (lukuun ottamatta kääntäjänkoulutusta edeltävää HuK-tutkintoa) ovat antaneet työelämään. Eniten työelämävalmiuksia aikaisemmasta koulutuksestaan valmistuneet olivat saaneet yrittäjätoimintaan ja tiedonhaakuun. Lisäksi mainittiin IT-taidot sekä erikoisalan tekstit, kuten lääketiede. Aineiston mukaan valmistuneet saivat työharjoittelun kautta ymmärrystä siitä, millaista työelämä on, mikä koettiin tärkeäksi, sillä yliopistokoulutuksessa varsinaisesta työelämästä saa aika vähän tietoa, vaikka tätä pyritäänkin simuloimaan käännösyrittäjäkursseiden kautta. Työharjoittelu on ainakin nykyisin vapaaehtoista Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksessa, joten halutessaan voi jo opintojen aikana saada työharjoittelun kautta muutakin kokemusta työelämästä kuin simulaatio.

Kyselylomakkeessa oli mahdollista suositella nykyisille kääntäjänkoulutuksen opiskelijoille, millaista osaamista heidän kannattaa hankkia opintojen aikana työelämää ajatellen (taulukko

10). Joitakin aiheita yhdistettiin saman osa-alueen alle taulukkoon 10, jotta niitä olisi helppompaa tarkastella, esim. viestintätaitoihin luokiteltiin myös mahdolliset maininnat kirjallisen ja/tai suullisen kommunikaation taidoista, ja kielitaitoon sisällytettiin äidinkielen osaaminen.

Taulukko 10. Valmistuneiden suosittamat aiheet, joihin alalle suuntaavien kannattaa perehtyä

Valmistuneiden suosittamat osaamisalueet	Vastaajat (n)
erikoisala	8
kieli- ja käännösteknologia ja käännöstyökalut	8
yrittäjyys	5
tekoäly	4
kielitaito	3
verkostoituminen	3
harjoittelupaikka	2
it-taidot	2
työnhakutaidot	2
viestintätaidot	2
henkilöstöjohtaminen	1
jälkieditointi	1
kirjallisuuden tuntemus	1
kulttuurin tuntemus	1
myynti	1
omien käännösratkaisuiden perustelu	1
projektinhallinta	1
tulkkaus	1

Työnhakutaidoista todettiin, että olisi syytä harjoitella opintojen aikana itsensä markkinointia työnantajille ja hyödyntää yliopiston tarjoamia työelämäpalveluita. Teknologian osaaminen korostui ja näkyi useina eri aihealueina: valmistuneet suosittelivat perustason IT-taitojen, kuten taulukko- ja tekstinkäsittelyohjelmien hallintaa, mutta myös kieli- ja käännösteknologian osaamista sekä yleisten käännöstyökalujen käytön hallitsemista ja tekoälyn käyttöä. Tekoälystä annettiin ymmärtää, että sitä kannattaa pystyä ymmärtämään edes teorian tasolla, vaikka ei sen käyttöä opettelisikaan. Käännösteknologiaan ja yrittäjyyteen kehoitettiin perehtymään sivuaineiden kautta, ja yrittäjyydestä mainittiin erityisesti hinnoittelu.

Mahdollisia jatkotutkimuksia silmällä pitäen voisi pohtia kyselyn lyhentämistä sekä työpaikkaa ja harjoittelupaikkaa koskevien kysymysten yhdistämistä niin, että vastauksista kävisi selkeästi ilmi, onko kyseessä harjoittelupaikka vai ei, mutta kuitenkin niin, että työtä koskevissa

kysymyksissä olisi mahdollista vastata myös harjoittelupaikasta. Tämä muutos kyselyyn olisi aiheellinen, koska tämän tutkielman kyselyn vastausten perusteella on syytä olettaa, että osa vastaajista on mieltänyt harjoittelupaikan esimerkiksi ensimmäiseksi oikeaksi työpaikaksi. Joko siksi, että se on voinut olla ensimmäinen kieli- ja käännsalan työpaikka tai ensimmäinen palkallinen työpaikka tai se on suoritettu opintojen jälkeen niin, ettei sitä ole sisällytetty tutkintoon.

5 Johtopäätelmät

Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden työhönsijoittumistutkimusten tulokset olivat monilta osin samantyyppisiä tässä pro gradu -tutkielmassa kuin aiemmissa tutkielmissa, vaikka onkin syytä huomioida, että ne eivät ole suoraan verrannollisia, koska tutkimukseen osallistujien määrä vaihteli välillä hyvinkin suuresti. Kohderyhmässäkin esiintyi vaihteluita eri pro gradu -tutkielmien välillä. Vaikka kohderyhmissä oli toisinaan eroja, niin sekä tämän tutkielman että aikaisempien tutkielmien aineistoissa ruotsin kielen äidinkielenä valitseminen oli hyvin harvinaista. Tähän vaikuttanee vahvasti se, että Turussa toimii ruotsinkielinen yliopisto, Åbo Akademi, johon oletettavasti ruotsin kieltä äidinkielenään puhuvat haakeutuvat useammin opiskelemaan kuin Turun yliopistoon. Kuten Lahikaisen (2019) aineistossa, tässäkin tutkielmassa oli paljon englannin kieltä pääaineenaan opiskelleita maistereita. Aikaisemmista tutkimuksista voidaan nähdä, että englannin opiskelijoiden määrä kääntäjänkoulutuksessa on lisääntynyt, kun taas ranskan ja saksan vähentynyt. Yleisesti ottaen aineistossa näkyy kielten ja kääntämisen opiskelijoiden määrän väheneminen. Ilmiön taustalla on kielipolitiikka, jonka takia nykyisin kouluissa valitaan entistä harvemmin muita kieliä kuin englanti (Kolehmainen et al. 2026, Johansson et al. 2025).

Kääntäjänkoulutuksessa opiskelleet näyttäisivät kuitenkin olleen kiinnostuneita opiskelemaan muitakin kieliä kuin pääkieltään, mikä näkyi sivuaineissa. Tämän tutkimuksen sisällä yksi suosituista sivuaineista oli pohjoismaiset kielet, millä voidaan nähdä olevan yhteys siihen, että monella vastaajalla oli työkielenä ruotsi tai norja. Monet tämän tutkielman kyselyyn vastanneista alumneista asuivat Suomessa, joko Turun seudulla tai pääkaupunkiseudulla, joten näyttäisi siltä, että juuri näistä paikoista löytyisi töitä. Toki nykyaikana on otettava huomioon etätöiden mahdollisuus. Töitä näytti löytyneen myös Euroopan unionilta päätellen siitä, että muutama alumneista asui Luxemburgissa.

Suurin osa alumneista oli palkansaajia, heidän vastauksistaan pystyttiin tekemään aineiston sisäisiä yleistyksiä. Sen sijaan itsensä työllistäjiä oli hyvin vähän, joten saatuja tuloksia on hyvin vaikea yleistää millään tavoin. Vastausten pohjalta voidaan kuitenkin pohtia, minkä tyyppiset tilanteet voisivat olla mahdollisia ja hypoteeseista voisi tehdä jatkotutkimuksia.

Tämän tutkielman aineistossa ensimmäisen työpaikan saaminen on vaikeutunut, ja yhä useampi vastaaja ilmoittaa sen olleen melko vaikeaa verrattuna aikaisempaan työhönsijoittumistutkimukseen. Tutkielman tekohetkellä yleinen taloustilanne on kuitenkin sen verran vaikea,

että tulosta ei voi pitää kovin yllättävänä. Rohkaisevaa oli kuitenkin se, että ketään kyselyyn vastanneista alumneista ei ollut irtisanottu ensimmäisestä työpaikasta eikä kukaan ollut päättänyt ensimmäistä työsuhdettaan siksi, että olisi halunnut vaihtaa alaa. Sekä ensimmäisessä koulutusta vastaavassa työpaikassa että senhetkisessä työpaikassa alumni ammattinimikkeet olivat suurimmaksi osaksi joitakin muita kuin kääntäjä tai koordinaattori, mikä viittaisi siihen, että valmistuneet pääsevät melko pian alaansa vastaaviin töihin, mikäli töitä löytyy.

Tutkimuksen tekohetkellä olevasta työpaikasta on vaikea sanoa, kuinka moni kääntäjäksi valmistuneista oli vaihtanut töihin toiselle alalle, sillä on vaikea määrittää, mitkä kaikki luetaan toisen alan töiksi. Osasta vastauksista sai vaikutelman, että vastaajat eivät pitäneet työtä koulutustaan vastaavana, jollei se sisältänyt kääntämistä. Toisin kuin Palomäen (2011) tutkimuksessa, tässä tutkimuksessa muulla ammattinimikkeellä kuin kääntäjä toimineet alumnit eivät välttämättä kokeneet senhetkistä työtään koulutustaan vastaavaksi. Kääntäjänkoulutusta vastaava työ tulisikin määritellä jatkotutkimuksissa määritellä selkeästi, jotta voitaisiin tarkastella syvemmin sitä, minkälaisiin työtehtäviin alumnit ovat sijoittuneet ja miten hyvin ne vastaavat kieli- ja käännösalan koulutusta. Sekä tämän tutkielman että aiempaan tutkimukseen nojaten voidaan todeta, että kyselyn ei enää ole syytä olla niin kääntäjakeskeinen, sillä kehityksen suunta vaikuttaisi olevan se, että valmistuneet sijoittuvat myös muunlaisiin tehtäviin kuin kääntäjän tehtäviin, kuten koordinaattoreiksi tai muita kielitaitoa vaativiin tehtäviin. On syytä huomioda myös, että työ voi sisältää kääntämistä ja/tai tulkkausta, vaikka ammattinimikkeenä ei olisikaan kääntäjä/tulkki.

Alumni arvio työllisyystilanteesta käännösosalalla oli melko huono verrattuna aikaisempiin tutkimuksiin, mikä johtunee yleisestä tilanteesta, joka tuntuu tämän tutkimuksen teko hetkellä olevan joka puolella melko huono. Joistakin vastauksista käy ilmi, että valmistuneet eivät koe voivansa kilpailla käännösalan työmarkkinoilla tekoälyn ja kokeneiden kääntäjien kanssa. Alalle työllistymistä pidetään melko vaikeana, ellei halua ryhtyä yrittäjäksi. Kuitenkin palkansaajat tuntuivat työllistyneen melko hyvin tässä tutkimuksessa. Vastausten perusteella voi sanoa, että kieli- ja käännösosalalta löytyy töitä, mutta niitä voi olla vaikea saada eikä työnkuva välttämättä vastaa omaa mielikuvaa työtehtävistä. Näkymä on hyvin samantyyppinen kuin ELIS-kyselyn 2026 tulokset, joiden mukaan työt ovat yrityksissä toimivilla kääntäjillä lisääntyneet ja freelancereilla vähentyneet. Kaikki eivät kuitenkaan työllistyneet omalla alallaan. Kuitenkin osalla palkansaajista näytti riittävän töitä myös kääntäjänä tai koordinaattoreina, ja jotkut tekivät käännöstehtäviä muun nimikkeen kuin kääntäjä alla.

Töiden saamiseen käänösalalla vaikuttaa ainakin konekääntimien ja tekoälyn käytön lisääntyminen. Tällöinkin olisi luultavaa, että kieliasiantuntijoita tarvittaisiin konekääntimien ja tekoälyn tuottamien käänöstekstien tarkistamiseen eli jälkieditointiin. Silti on mahdollista, että jotkut tahot pitävät konekääntimien tai generatiivisten kielimallien lopputulosta niin hyvänä, etteivät vaivaudu tarkistuttamaan lopputulosta kieliasiantuntijalla, vaikka todellisuudessa lopputulos olisikin vain niin sanottua ”kakkoslaatua”. Kuitenkin vastauksissa puollettiin erikoisalojen käänösosaamista, sillä niihin ei generatiivinen tekoäly yksinään riitä.

On mielenkiintoista, että monet alumnit painottivat suhdeverkostojen tärkeyttä koulutusta vastaavan työpaikan saannissa, mutta kuitenkin suurin osa palkansaajista ilmoitti saaneensa nykyisen työpaikkansa hakemalla työnhakusivujen tai muiden verkkosivujen kautta. Tämä voisi viitata siihen, että työnhaussa suhteilla ja verkostoilla on merkitystä työpaikan saamisen kannalta, vaikka työpaikkaa haettaisiin rekrytointiprosessin kautta eikä niin sanottuna piilo-työpaikkana.

Kyselyn avoimien kysymysten kautta saadun tiedon perusteella jatkotutkimusta ajatellen olisi hyvä huomioida, että kyselylomaketta kannattaisi lyhentää vastaajien saavuttamisen helpottamiseksi. Muokkaamalla kyselyä voisi muuttaa tutkimuskysymyksiä siten, että olennainen tieto kääntäjänkoulutuksesta valmistuneiden työhönsijoittumisesta ja työllistymisestä saataisiin selville.

Lähteet

- Chodkiewicz, Marta 2012. The EMT framework of reference for competences applied to translation: perceptions by professional and student translators. *Journal of specialised Translation*, vol 17, 37–54. [Verkkójulkaisu, viitattu 29.12.2025.] Saatavissa: <https://doi.org/10.26034/cm.jostrans.2012.458>
- DGT = Directorate-General for Translation (s. d.) *EMT-members 2024–2029*. [Verkkójulkaisu, viitattu 6.2.2026.] Saatavissa: <https://translation.ec.europa.eu/get-involved-european-language-activities-and-initiatives/european-masters-translation/emt-members-2024-2029>
- ELIA, EMT, EUATC, FIT EUROPE, GALA, LIND, WOMEN IN LOCALIZATION 2025: ELIS 2025 – European Language Industry Survey. [Verkkójulkaisu, viitattu 8.1.2026.] Saatavissa: https://elis-survey.org/wp-content/uploads/2025/03/ELIS-2025_Report.pdf
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 15, 86. Jyväskylä: Vastapaino.
- Euroopan komissio, Euroopan käännöstoimen pääosasto 2022. *Europäischer Master Übersetzen –EMT Kompetenzrahmen 2022*. Euroopan unionin julkaisutoimisto. [Verkkójulkaisu, viitattu 8.5.2026.] Saatavissa: <https://data.europa.eu/doi/10.2782/92253>
- Euroopan komissio (s.d.). *Kieliä koskeva yhteinen eurooppalainen viitekehys (CEFR)*. [Verkkójulkaisu, viitattu 26.4.2026.] Saatavissa: <https://europass.europa.eu/fi/common-european-framework-reference-language-skills>
- Euroopan komissio, Suomen edustusto 2021. *Suomalaiset kääntäjäopiskelijat voittivat eurooppalaisten EMT-yliopistojen haastekilpailun*. [Verkkójulkaisu, viitattu 13.11.2025.] Saatavissa: https://finland.representation.ec.europa.eu/uutiset/suomalaiset-kaantajaopiskelijat-voittivat-eurooppalaisten-emt-yliopistojen-haastekilpailun-2021-11-18_fi
- Euroopan komissio 26.3.2026: Knowledge Centre on Translation and Interpretation, *News: The 2026 European Language Industry Survey report is out!* Presentation of the 2026 ELIS results. [Verkkójulkaisu, viitattu 16.4.2026.] Saatavissa:

centre-translation-interpretation.ec.europa.eu/en/news/2026-european-language-industry-survey-report-out

Hindersson-Söderholm, Tua 2019. *EU:n saavutettavuusdirektiivi*. Suomentanut: Niemitalo, Pia-Maria. Tampere: FUN Suomen yliopistokirjastojen verkosto. [Blogiartikkeli, viitattu 23.12.2025.] Saatavissa: <https://yliopistokirjastot.fi/eun-saavutettavuusdirektiivi/>

Hurtado Albir, A.; Rodríguez-Inés, P.; van Egdom, G.W. 2023. *EFFORT Project: Methodological guide to use the Common European framework of reference for translation levels A and B (non-specialist translator)*. Suomentanut: Koljonen, Jere & Kujamäki, Minna. [Verkkajulkaisu, viitattu 5.2.2026.] Saatavissa: <https://www.effortproject.eu/fi/viitekehysten-kayttoopas/>

Hurtado Albir, A. 2017. *Researching Translation Competence by PACTE Group*. Amsterdam: John Benjamins. ed. 2017.

INSTB (s.d.). [Verkkajulkaisu, viitattu 7.3.2026.] Saatavissa: <https://www.instb.eu/>

Johansson, M., Koistinen, S., Kolehmainen, L., Lähteenmäki, M., Vilkuna, O. 25.2.2025. *Kannanotto: Vieraiden kielten opiskelun ja osaamisen taso Suomessa*. Kielikoulutuspolitiikan verkosto. [Verkkajulkaisu, viitattu 26.4.2026.] Saatavissa: <https://sukol.fi/ajankohtaista/vieraiden-kielten-opiskelun-ja-osaamisen-taso-suomessa/>

Karppinen, Hanna 2009. *Korkeakouluopiskelijat työkokemusta hankkimassa – Tutkimus Turun ja Helsingin kielen kääntämistä ja tulkkausta opiskelevien työssäkäymisestä ja tuloavaisuudesta*. Ranskan kääntämisen ja tulkkauksen pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta.

Kolehmainen, L., Pöyhönen, S., Laitinen, E., Kangasvieri, T., Mäntylä, K., & Vilkuna, O. 26.3.2026. *Kannanotto: Kuntia tulee velvoittaa järjestämään valinnaista kieltenopetusta monipuolisesti*. Kielikoulutuspolitiikan verkosto. [Verkkajulkaisu, viitattu 26.4.2026.] Saatavissa: <https://researchportal.helsinki.fi/en/publications/kannanotto-kuntia-tulee-velvoittaa-j%C3%A4rjest%C3%A4m%C3%A4n-valinnaista-kielt/>

Konttinen, Kalle; Veivo, Outi; Holopainen, Tiina; Salmi, Leena 2017. *Multilingual Translation Workshop: Developing professionals in a simulated translation market*.

Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu MikaEL, vol 10, 151–164. [Verkkojulkaisu, viitattu 23.12.2025.] Saatavissa:

<https://doi.org/10.61200/mikael.129427>

Koponen, Maarit & Ruokonen, Minna 2024. Tekoäly on täällä – Mitä tekee kääntäjänkoulutus? Raportti V jaoston syysseminaarista. *Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu Mikael*, vol 17:1, 224–229. [Verkkojulkaisu, viitattu 11.3.2026.] Saatavissa: <https://doi.org/10.61200/mikael.138230>

Korkeamaa, Teija 1992. *Kääntäjänkoulutuslaitoksen 10 vuotta: opiskelijaseuranta*. Kääntäjänkoulutuksen pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta.

Laaksonen, Seppo 2018. *Survey Methodology and Missing Data: Tools and Techniques for Practitioners. 5. Switzerland: Springer International Publishing AG*. [Verkkojulkaisu, viitattu 14.1.2026.] Saatavissa: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-79011-4>

Lahikainen, Eveliina 2019. *Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta vuosina 1994–2003 ja 2009–2016 valmistuneiden työhönsijoittuminen*. Käännösviestinnän pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [Verkkojulkaisu, viitattu 4.5.2026.] Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019061921377>

Miettinen, Jani & Vehkalahti, Kimmo 2013. *Verkkokyselytutkimuksen otosten valinta*. Toimitanut Laaksonen, Salla-Maria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu. Teoksessa: *Otteita Verkosta*. 84–104. Tampere: Vastapaino.

Opinto-opas 2013–2014, Englannin kieli: käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]

Opinto-opas 2013–2014, Espanja: käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]

Opinto-opas 2013–2014, Italia: käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]

Opinto-opas 2013–2014, Ranska: käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]

- Opinto-opas 2013–2014, Saksan kieli: käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]
- Opinto-opas 2016–2018, Englanti, käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]
- Opinto-opas 2016–2018, Espanja, käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]
- Opinto-opas 2016–2018, Italia, käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]
- Opinto-opas 2016–2018, Ranska, käännösviestinnän opintopolku, FM. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]
- Opinto-opas 2016–2018, Saksan kieli, käännösviestinnän opintopolku, FM. [PDF-tiedosto, viitattu 12.2.2026.]
- Opinto-opas Peppi 2018–2020, KIAS = Kieliasiantuntijuuden tutkinto-ohjelma, FM. [Verkkopublication, viitattu 12.2.2026.] Saatavissa: <https://opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/3222?period=2018-2020>
- Opinto-opas Peppi 2018–2020, MKV = Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelma, FM. [Verkkopublication, viitattu 10.2.2026.] Saatavissa: <https://opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/3220?period=2018-2020>
- Opinto-Opas Peppi 2020–2022, käännösviestintä sivuaineena. [Verkkopublication, viitattu 12.2.2026.] Saatavissa: <https://opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/19554?period=2020-2022>
- Opinto-opas Peppi 2024–2027, MKV = Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelma, FM. [Verkkopublication, viitattu 4.12.2025.] Saatavissa: <https://opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/95922?period=2024-2027>
- Palomäki, Heli 2011. *Turun yliopistosta vuosina 2001–2008 valmistuneiden työllistyminen*. Ranskan kääntämisen ja tulkkauksen pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta.

- Reinikainen, Heli 1996. *Turun yliopistosta kääntäjäksi valmistuneiden työhönsijoittuminen*. Ranskan kääntämisen ja tulkkauksen pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Humanistinen tiedekunta.
- Räsänen, Matti 5.2.2019. *Äidinkieli väestörekisterissä – Mihin rekisteritietoa äidinkielestä käytetään hallinnossa?* Kotimaisten kielten keskus, kolumniaarrearkku. [Verkkójulkaisu, viitattu 29.1.2026.] Saatavissa: <https://kotus.fi/kolumni/aidinkieli-vaestorekisterissa/>
- Salmi, Leena & Holopainen, Tiina 2016. Turun yliopisto: monikieliset käänntöstyöpajat osana opetusohjelmaa. Julkaisussa: Toimittanut Hartama-Heinonen, Ritva & Kivilehto, Marja, & Ruokonen, Minna. Työelämää simuloivat kurssit ja työelämäyhteistyö yliopistojen käänntösalan koulutuksissa. *Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkójulkaisu MikaEL*, vol. 9, 110–112. [Verkkójulkaisu, viitattu 23.12.2025.] Saatavissa: <https://doi.org/10.61200/mikael.129462>
- Salmi, Leena 2017. Tähänastisten suomalaisten kääntäjätutkintojen vertailua. Julkaisussa: Toimittanut Leblay, Tarja. *Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon historiaa ja nykypäivää*. Opetushallitus. Helsinki: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. [Verkkójulkaisu, viitattu 31.1.2026.] Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/191789_189007_auktorisoidun_kaantajan_tutkinnon_historiaa_ja_nykypaivaa.pdf
- Salmi, Leena 2025. Aurakadulta Arcanumiin. Ranskan kielen kääntäjien ja tulkkien koulutuksesta Turussa. Julkaisussa: Toimittanut Johansson, Marja. *RANSKA 100/75! Ranskan oppiaineen historiaa Turun yliopistossa*. Turun yliopisto. Kieli- ja käänntötieteiden laitos. 39–52. [Verkkójulkaisu, viitattu 21.1.2026.] Saatavissa: <https://www.utu-pub.fi/handle/10024/194868>
- Tilastokeskus 2025. TOL 2025 = Toimialaluokitus 2025. [Verkkójulkaisu, viitattu 30.1.2026.] Saatavissa: https://stat.fi/fi/luokitukset/toimiala/toimiala_1_20250101
- Turun yliopisto (s.d.). Yhteistyö monikielisen käänntösviestinnän tutkinto-ohjelmassa. [Verkkójulkaisu, viitattu 29.12.2025.] Saatavissa: <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/humanistinen-tiedekunta/monikielinen-kaannosviestinta/yhteistyö>

Turun yliopisto 23.3.2023. *Tekoäly opetuksessa ja opiskelussa*. Vararehtori Piia Björnin allekirjoittama linjaus. [Verkojulkaisu, viitattu 4.12.2025.]

Turun yliopisto 27.1.2026. *Turun yliopistossa vuosina 2015–2024 suoritettavat ylemmät korkeakoulututkinnot tutkinto-ohjelmittain*. [Verkojulkaisu Microsoft Power BI:ssä, viitattu 11.3.2026.] Saatavissa: <https://www.utu.fi/fi/opiskelutilastot/tutkintotilastot>

Työelämä- ja ohjauspalvelut (s.d.). *Valmistuneiden työllistyminen*. [Verkojulkaisu, viitattu 18.12.2025.] Saatavissa: <https://sites.utu.fi/rekry/valmistuneiden-tyollistyminen/>

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

5.1 Kyselyn johdanto

Työllistymiskysely turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta vuosina 2017–2025 valmistuneille

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tällä kyselyllä kerätään aineistoa Monikielisen käännösviestinnän maisteriohjelman pro gradu -tutkielmaa varten. Tutkimuksessa pyritään selvittämään Turun yliopiston kääntäjänkoulutuksesta

vuosina 2017–2025 valmistuneiden sijoittumista työelämään. Tavoitteena on tutkia, millaisiin työtehtäviin valmistuneet ovat päätyneet, ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet siihen taustalla.

Vastausten keräämisessä ja käsittelyssä noudatetaan tietosuojalainsäädäntöä. Kyselyn tietosuojaselosteen voit ladata [PDF-tiedostona tästä](#). Kyselyssä annettuja henkilötietoja ei käytetä muuhun tarkoitukseen kuin tutkimukseen. Henkilötietoja käsitellään anonyymisti, ja niitä käsittelee ainoastaan tutkija ja hänen ohjaajansa.

Kyselylomakkeen täyttämiseen on hyvä varata noin 30 minuuttia. Halutessaan voi keskeyttävastaamisen, tallentaa vastaukset ja jatkaa vastaamista myöhemmin.

Kaikki kysymykset eivät tule näkyviin kaikille vastaajille riippuen siitä, mitä on vastannut aiemmissa kysymyksissä, minkä vuoksi numerointi etenee välillä epäloogisesti.

Kiitos vastauksista jo etukäteen!

5.2 Lomakkeessa käytetyt kysymykset

Luettelomerkillä • merkityt vaihtoehdot tarkoittavat vaihtoehtoja, joista vastaaja saattoi valita yhden vaihtoehdon, ja luettelomerkillä – esitetyt vaihtoehdot sellaisia, joista vastaaja saattoi valita useampia vaihtoehtoja.

1. Vastaamalla kyselyyn suostut siihen, että tietojasi käsitellään anonyymisti. *

- kyllä
- ei

Osa 1: Taustatiedot

2. Sukupuoli *

- nainen
- mies
- muu
- en osaa sanoa

3. Syntymävuosi *

- pudotusvalikko, jossa vuodet 2010–1920

4. Asuinmaa *

- pudotusvalikko, jossa luettelo maailman valtioista aakkosjärjestyksessä (Afganistan–Zimbabwe)

5. Asuinpaikkakunta *

- pudotusvalikko, jossa luettelo Suomen kunnista aakkosjärjestyksessä (Akaa–Äänekoski)

6. Äidinkieli *

- suomi
- ruotsi
- muu, mikä?

Osa 2: Koulutus ja työnhaku valmistumishetkellä

7. Tutkinnon suorittamisvuosi *

- 2025
- 2024

- 2023
- 2022
- 2021
- 2020
- 2019
- 2018
- 2017

8. Suorititko käännösviestinnän opintosi *

- monikielisen käännösviestinnän kokonaisuutena (vuodesta 2014 eteenpäin)
- kandissa kääntämisen oppiaineessa tai linjalla (lukuvuoteen 2013–2014 asti), maisterivaiheessa monikielisen käännösviestinnän kokonaisuutena
- suoritin käännösviestinnän sivuainekokonaisuuden

9. Pääaineesi *

- englanti
- espanja
- italia
- ranska
- saksa
- muu, mikä?

10. Sivuaineesi *

11. Onko sinulla FM-tutkintoa edeltäneitä muita opintoja (pois lukien HuK-tutkinto pääaineestasi) *

- kyllä
- ei

Kysymys, joka tuli esiin, jos vastasi edelliseen kyllä:

12. Täydennä lyhyesti seuraavat tiedot: oppilaitos ja tutkinto.

13. Kuinka paljon opinnoissasi oli seuraavien käännösteknologisten sovellusten opetusta? *

Taulukko, jossa vaihtoehdot: ei ollenkaan / melko vähän / paljon / erittäin paljon / en osaa sanoa

konekäännin

käännösmuistiohjelma

projektinhallintaohjelma

termipankki

jokin muu sovellus, mikä?

14. Oletko auktorisoitu kääntäjä? *

- kyllä
- en

Kysymykset, jotka tulivat esiin, jos vastasi edelliseen kyllä:

15. Kerro kielisuuntaakohtaisesti, missä kielissä olet auktorisoitu esim. ruotsi-suomi. *

16. Suorititko auktorisoidun kääntämisen kurssveja opintojesi aikana?

17. Oletko opiskellut ulkomailla? *

- kyllä
- en

Kysymys, joka tuli esiin, jos vastasi edelliseen kyllä:

18. Täydennä lyhyesti seuraavat tiedot: syy opintoihin ulkomailla ja oppilaitos.

19. Oletko jatkanut opiskelua perustutkinnon jälkeen? *

- en
- olen täydentänyt maisterin tutkintoani
- olen osallistunut täydennyskoulutukseen
- muuta perustutkintoa varten
- lisensiaatin tai tohtorin tutkintoa varten

- olen osallistunut erikoistumiskoulutukseen (esim. työnantajan tai alan järjestön järjestämä)

Kysymykset, jotka tulivat esiin, jos vastasi edelliseen kyllä:

20. Miksi olet jatkanut opiskelua? Täydennä lyhyesti seuraavat tiedot: syy opiskelun jatkamiseen ja oppilaitos/koulutuksen järjestäjä.

21. Koetko tarvitsevasi jatko- tai täydennyskoulutusta?

- kyllä
- en

22. Teitkö työharjoittelun osana opintojasi? *

- kyllä
- en

23. Teitkö koulutustasi vastaavia töitä ennen valmistumistasi? *

- kyllä
- en

24. Haitko koulutustasi vastaavia töitä valmistumishetkellä? *

- kyllä
- en

Kysymykset, jotka tulivat esiin, jos vastasi edelliseen kyllä:

25. Mistä syystä et hakenut valmistumishetkellä koulutustasi vastaavaa työtä?

- olin koulutustani vastaavissa töissä jo valmistuessani
- olin muissa kuin koulutusta vastaavissa töissä valmistuessani
- halusin jatkaa opiskelua
- olin perhe- tai vuorotteluvapaalla tms.
- olin varusmies- tai siviilipalveluksessa
- muu, mikä?

26. Millaista työtä hait pääasiassa?

- kääntämistä

- käännöskoordinointia
- tulkkausta
- opettamista
- viestinnän alan työtä
- tutkimustyötä
- muuta kielialan työtä, mitä?
- täysin muun alan työtä, mitä?

27. Miltä alueelta hait valmistumishetkellä koulutustasi vastaavaa työtä? Voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon. *

- Turun seudulta
- pääkaupunkiseudulta
- muualta Suomesta, mistä?
- ulkomailta

Osa 3: Nykyinen työtilanne

28. Oletko tällä hetkellä pääasiassa *

- palkansaaja
- itsensätyöllistäjä (esim. freelancer, yrittäjä, kevytyrittäjä, ammatinharjoittaja)
- apurahansaaja
- päätoiminen opiskelija
- perhe- tai vuorotteluvapaalla tms.
- työtön
- muu, mikä?

29. Mikä on nykyisen työnantajasi työnantajasektori?

- julkinen sektori
- yksityinen sektori
- kolmas sektori (esim. järjestöt, yhdistykset, säätiöt)
- valtioenemmistöinen oy

30. Mikä on ammattinimikkeesi?

31. Mikä on työnantajasi toimipaikka?

- pudotusvalikko, jossa luettelo maailman valtioista aakkosjärjestyksessä (Afganistan–Zimbabwe)

32. Mikä on työnantajasi toimipaikkakunta?

- Toimipaikkakunta on muualla kuin Suomessa

- pudotusvalikko, jossa luettelo Suomen kunnista aakkosjärjestyksessä (Akaa–Äänekoski)

33. Millainen on työsuhteesi luonne?

- vakituinen
- määräaikainen

34. Onko työsi

- kokoaikatyö
- osa-aikatyö

35. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt nykyisessä työpaikassasi?

- alle vuoden
- 1–3 vuotta
- 4–6 vuotta
- 7–10 vuotta
- yli 10 vuotta

36. Mitä kautta sait nykyisen työpaikkasi?

- työnhakusivujen kautta (esim. duunitori.fi)
- sosiaalisen median kautta (esim. LinkedIn, Instagram)
- muun internetsivun kautta, mistä?
- kuntien työllisyyspalveluiden kautta (ent. TE-palvelut)
- sukulaisten tai muiden tuttavien kautta
- yliopistoaikaisten opettajien, opiskelukavereiden tai aiempien työkavereiden kautta

- ottamalla suoraan yhteyttä työnantajaan
- olin aiemmin ollut töissä samalla työnantajalla
- muuta kautta, miten?

37. Merkitse seuraavista vaihtoehdoista kolme aluetta, joihin suurin osa työajastasi kuluu.

HUOM! Valitsethan korkeintaan kolme tärkeintä numerolla 1-3 (1 = alue, johon kuluu eniten työaika).

kääntäminen

tulkkaus

opettaminen

asiakasviestintä

projektinhallinta

muut kielitaitoa vaativat tehtävät

laskutus

muu, mikä?

muu, mikä?

muu, mikä?

38. Kuinka paljon käytät työssäsi seuraavia käännosteknologisia sovelluksia? *

Vaihtoehdot: ei ollenkaan / melko vähän / paljon / erittäin paljon / en osaa sanoa

konekäännin

käännösmuistiohjelma

projektinhallintaohjelma

termipankki

jokin muu sovellus, mikä?

39. Käytätkö työssäsi tekoälyä? Jos käytät, kerro miksi ja miten.

40. Mikä on pääasiallinen tai eniten käyttämäsi työkieli? Jos toimit kääntäjänä tai tulkkina, täydennä myös käännös- tai tulkkaussuunta. *

- englanti
- espanja
- italia
- ranska
- ruotsi
- saksa
- suomi
- venäjä
- muu, mikä?

41. Millä muilla kielillä työskentelet? Jos toimit kääntäjänä tai tulkkina, merkitse myös käännös- tai tulkkaussuunta.

- englanti
- espanja
- italia
- ranska
- ruotsi
- saksa
- suomi
- venäjä
- muu, mikä?
- muu, mikä?
- muu, mikä?

42. Teetkö päätyösi lisäksi jotain sivutoimista työtä? Kerro mitä.

43. Vastaako nykyinen työsi saamaasi koulutusta?

- erittäin hyvin
- melko hyvin

- melko huonosti
- erittäin huonosti

44. Mikä on keskimääräinen ansiosi bruttona €/kk?

- alle 1000 €/kk
- 1000–1999 €/kk
- 2000–2999 €/kk
- 3000–3999 €/kk
- 4000–4999 €/kk
- yli 5000 €/kk

45. Oletko tyytyväinen nykyiseen palkkatasoosi?

- kyllä
- en

46. Pystytkö mielestäsi neuvottelemalla vaikuttamaan palkkatasoosi?

- kyllä
- en

47. Oletko tällä hetkellä tai lähitulevaisuudessa hakemassa muuta työtä?

- kyllä, miksi?
- en, miksi?
- en osaa sanoa

3.2 Itsensätyöllistäjät (esim. freelancer, yrittäjä, kevytyrittäjä, ammatinharjoittaja)

48. Kuinka monta vuotta olet työllistänyt itsesi?

- alle vuoden
- 1–3 vuotta
- 4–6 vuotta
- 7–10 vuotta

- yli 10 vuotta

49. Merkitse seuraavista vaihtoehdoista kolme aluetta, joihin suurin osa työajastasi kuluu. HUOM! Valitsethan korkeintaan kolme tärkeintä numerolla 1-3 (1 = alue, johon kuluu eniten työaika).

kaunokirjallisuuden kääntäminen

asiatekstien kääntäminen

av-kääntäminen

tulkkaus

projektinhallinta

laskutus

asiakasviestintä

muu, mikä?

muu, mikä?

muu mikä?

50. Kuinka paljon käytät työssäsi seuraavia käännösteknologisia sovelluksia? *

Vaihtoehdot: ei ollenkaan / melko vähän / paljon / erittäin paljon / en osaa sanoa

- konekäännin
- käännösmuistiohjelma
- projektinhallintaohjelma
- termipankki
- jokin muu sovellus, mikä?

51. Käytätkö työssäsi tekoälyä? Jos käytät, kerro miksi ja miten.

52. Mikä on pääasiallinen tai eniten käyttämäsi työkieli? Jos toimit kääntäjänä tai tulkkina, täydennä myös käännös- tai tulkkaussuunta. *

- englanti
- espanja

- italia
- ranska
- ruotsi
- saksa
- suomi
- venäjä
- muu, mikä?

53. Millä muilla kielillä työskentelet? Jos toimit kääntäjänä tai tulkkina, täydennä myös käännös- tai tulkkaussuunta.

- englanti
- espanja
- italia
- ranska
- ruotsi
- saksa
- suomi
- venäjä
- muu, mikä?
- muu, mikä?
- muu, mikä?

54. Miltä toimeksiantajilta saat työtehtävät? HUOM! Valitsethan korkeintaan kolme tärkeintä numeroilla 1-3 (1= toimeksiantaja, jolta saat eniten työtehtäviä).

käännöstoimisto

suora asiakas

kollegan välityksellä

muu, mikä?

55. Onko työmääräsi vähentynyt tai kasvanut selvästi jonakin tiettyinä ajanjaksona?

- kyllä
- ei

56. Arvioi työmääräsi vähentymisen tai kasvamisen syitä.

57. Vastaako nykyinen työsi saamaasi koulutusta?

- erittäin hyvin
- melko hyvin
- melko huonosti
- erittäin huonosti

58. Mikä on keskimääräinen ansiotasosi bruttona €/kk?

- alle 1000 €/kk
- 1000–1999 €/kk
- 2000–2999 €/kk
- 3000–3999 €/kk
- 4000–4999 €/kk
- yli 5000 €/kk

59. Vaihteleeiko ansiotasosi huomattavasti kuukausittain?

- kyllä
- ei

60. Oletko tyytyväinen nykyiseen ansiotasooosi?

- kyllä
- ei

61. Mitä veloitusperiaatetta käytät yleensä toimeksiannoissa?

- sanahinta
- rivihinta
- sivuhinta

- tuntihinta
- muu, mikä?

3.3 Apurahansaaja

62. Mihin saamasi apuraha on myönnetty?

- tutkimus
- kääntäminen
- muu, mikä?

63. Merkitse seuraavista vaihtoehtoista kolme aluetta, joihin suurin osa työ-/tutkimusajastasi kuluu. HUOM! Valitsethan korkeintaan kolme tärkeintä numeroilla 1-3 (1 = alue, johon kuuluu eniten työaika).

kaunokirjallisuuden kääntäminen

asiatekstien kääntäminen

av-kääntäminen

tulkkaus

projektinhallinta

laskutus

asiakasviestintä

muu, mikä?

muu, mikä?

muu, mikä?

64. Kuinka paljon käytät työssäsi/tutkimuksessasi seuraavia käännösteknologisia sovelluksia? *

Vaihtoehdot: ei ollenkaan / melko vähän / paljon / erittäin paljon / en osaa sanoa

- konekäännin
- käännösmuistiohjelma
- projektinhallintaohjelma

- termipankki
- jokin muu sovellus, mikä?

65. Käytätkö työssäsi tekoälyä? Jos käytät, kerro miksi ja miten.

66. Mikä on pääasiallinen tai eniten käyttämäsi työkieli? Jos toimit kääntäjänä tai tulkkina, täydennä myös käännös- tai tulkkauksuunta.

- englanti
- espanja
- italia
- ranska
- ruotsi
- saksa
- suomi
- venäjä
- muu, mikä?

67. Millä muilla kielillä työskentelet? Jos toimit kääntäjänä tai tulkkina, täydennä myös käännös- tai tulkkauksuunta.

- englanti
- espanja
- italia
- ranska
- ruotsi
- saksa
- suomi
- venäjä
- muu, mikä?
- muu, mikä?
- muu, mikä?

69. Mikä on keskimääräinen ansiotasosi bruttona €/kk?

- alle 1000 €/kk
- 1000–1999 €/kk
- 2000–2999 €/kk
- 3000–3999 €/kk
- 4000–4999 €/kk
- yli 5000 €/kk

70. Oletko tyytyväinen nykyiseen ansiotasosi?

- kyllä
- en

71. Vastaako apurahalla tekemäsi työ saamaasi koulutusta?

- erittäin hyvin
- melko hyvin
- melko huonosti
- erittäin huonosti

3.5 Päätoiminen opiskelija

72. Teetkö opintojen lisäksi jotain sivutoimista työtä? Kerro mitä.

73. Mikä on keskimääräinen ansiosi bruttona €/kk?

- alle 1000 €/kk
- 1000–1999 €/kk
- 2000–2999 €/kk
- 3000–3999 €/kk
- 4000–4999 €/kk
- yli 5000 €/kk

74. Jos teet sivutoimista työtä, vastaako se saamaasi koulutusta?

- erittäin hyvin
- melko hyvin
- melko huonosti
- erittäin huonosti

3.5 Muu

75. Jos et ole yksiselitteisesti palkansaaja, itsensätyöllistäjä, opiskelija tai apurahansaaja, kuvaile tilannettasi. *

76. Merkitse seuraavista vaihtoehtoista kolme aluetta, joihin suurin osa työajastasi kuluu. HUOM! Valitsethan korkeintaan kolme tärkeintä numeroilla 1-3 (1 = alue, johon kuuluu eniten työaikaa).

kaunokirjallisuuden kääntäminen

asiatekstien kääntäminen

av-kääntäminen

tulkkaus

projektinhallinta

laskutus

asiakasviestintä

muu, mikä

muu, mikä?

muu, mikä?

77. Kuinka paljon käytät työssäsi/tutkimuksessasi seuraavia käännösteknologisia sovelluksia? *

Vaihtoehdot: ei ollenkaan / melko vähän / paljon / erittäin paljon / en osaa sanoa

- konekäännin
- käännösmuistiohjelma
- projektinhallintaohjelma

- termipankki
- jokin muu sovellus, mikä?

78. Käytätkö työssäsi tekoälyä? Jos käytät, kerro miksi ja miten.

79. Mikä on pääasiallinen tai eniten käyttämäsi työkieli? Jos toimit kääntäjänä tai tulkkina, täydennä myös käänös- tai tulkkaussuunta. *

- englanti
- espanja
- italia
- ranska
- ruotsi
- saksa
- suomi
- venäjä
- muu, mikä?

80. Millä muilla kielillä työskentelet? Jos toimit kääntäjänä tai tulkkina, täydennä myös käänös- tai tulkkaussuunta.

- englanti
- espanja
- italia
- ranska
- ruotsi
- saksa
- suomi
- venäjä
- muu, mikä?
- muu, mikä?
- muu, mikä?

81. Mikä on keskimääräinen ansiotasosi bruttona €/kk?

- alle 1000 €/kk
- 1000–1999 €/kk
- 2000–2999 €/kk
- 3000–3999 €/kk
- 4000–4999 €/kk
- yli 5000 €/kk

82. Vastaako nykyinen työsi saamaasi koulutusta?

- erittäin hyvin
- melko hyvin
- melko huonosti
- erittäin huonosti

Osa 4: Ensimmäinen työpaikka

83. Oliko sinulla opiskeluaikana, valmistumishetkellä tai heti valmistumisen jälkeen ensimmäinen koulutustasi vastaava työpaikka? *

- kyllä, ennen nykyistä työpaikkaani/tilannettani
- kyllä, nykyinen työpaikka on ensimmäinen työpaikkani
- ei

84. Miten kauan valmistumisen jälkeen sait ensimmäisen työpaikkasi?

- alle kuukaudessa
- 1–3 kuukaudessa
- 4–6 kuukaudessa
- yli puolessa vuodessa
- sain työpaikan ennen valmistumistani
- en ole vielä saanut työpaikkaa

85. Millaisena pidit ensimmäisen työpaikan hakemista?

- erittäin hyvin
- erittäin vaikeana
- melko vaikeana
- melko helppona
- erittäin helppona

86. Miltä työnantajasektorilta ensimmäinen työpaikka löytyi?

- julkiselta sektorilta
- yksityiseltä sektorilta
- kolmannelta sektorilta (esim. järjestöt, yhdistykset, säätiöt)
- työllistin itseni (ryhdyin esim. freelanceriksi, yrittäjäksi, kevytyrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi)

87. Mikä oli ammattinimikkeesi?

88. Millainen oli työsuhteesi luonne?

- vakituinen
- määräaikainen

89. Miten kauan työsuhde kesti?

- alle vuoden
- 1–3 vuotta
- 4–6 vuotta
- 7–10 vuotta
- yli 10 vuotta

90. Mikä oli työsuhteen päättymisen syy?

- määräaikaisuuden päättyminen
- uuden työpaikan saaminen
- irtisanominen
- alanvaihto
- asuinpaikan vaihdos

- työtehtävät eivät vastanneet odotuksiani
- palkkataso
- muu, mikä?

91. Vastasiko työ saamaasi koulutusta?

- erittäin hyvin
- melko hyvin
- melko huonosti
- erittäin huonosti

92. Jos teit harjoittelun osana opintojasi, oliko siitä mielestäsi hyötyä ensimmäisen työpaikan saamisessa?

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

Osa 5: Työttömyys

93. Kuinka monta kertaa olet ollut työttömänä valmistumisen jälkeen? *

- en ollenkaan
- kerran
- enemmän kuin kerran

94. Kuinka kauan olet ollut yhtäjaksoisesti työttömänä? *

- alle vuoden
- 1–3 vuotta
- 4–6 vuotta
- 7–10 vuotta
- yli 10 vuotta

95. Oletko hakenut tai haitko tänä aikana koulutustasi vastaavia töitä?

- kyllä
- en, haen tai hain muun alan töitä
- en hae tai ole hakenut töitä

96. Millaiseksi arvioit käännös- ja kielialan työllisyystilanteen tällä hetkellä? *

- erittäin hyvä
- melko hyvä
- melko huono
- erittäin huono
- en osaa sanoa

97. Voit kommentoida käännös- ja kielialan työllisyystilannetta ja siihen liittyviä syitä.

98. Millaiseksi arvioit käännös- ja kielialan työllisyystilanteen lähitulevaisuudessa? Voit myös arvioida mahdollisia syitä.

Osa 6: Työhönsijoittuminen ja työllistymiseen vaikuttavat tekijät

99. Kuinka paljon seuraavilla tekijöillä on mielestäsi merkitystä koulutusta vastaavan työn saannissa? Valitse omaa mielipidettäsi lähinnä kuvaava vaihtoehto. *

Vaihtoehdot: ei ollenkaan / vähän / melko paljon / paljon / erittäin paljon

pääaine

sivuaineet

kurssien suuri määrä

työelämään valmistavat kurssit ja/tai tapahtumat

hyvät arvosanat

Pro gradu -tutkielman aihe

Pro gradu -tutkielman arvosana

opinto-ohjaus yliopistossa

työharjoittelu

ainejärjestötoiminta

jatko- tai täydennyskoulutus

sukupuoli

kontaktit/suhdeverkostot

100. Jos et ole saanut jotakin haluamaasi oman alan koulutusta vastaavaa työpaikkaa, mitkä ovat mielestäsi olleet tärkeimmät tekijät/mitä sinulla olisi pitänyt olla enemmän? HUOM! Valitsethan korkeintaan kolme tärkeintä numeroilla 1-3 (1 = tärkein tekijä).

enemmän sivuaineita

enemmän työelämään valmistavaa koulutusta

työkokemusta

suhteita tai suosituksia

parempi opintomenestys

muita erityisalojen tietoja ja taitoja, mitä?

muun alan koulutus, mikä?

muu, mikä?

101. Miten koet kääntäjänkoulutuksesi antaneen valmiuksia työelämään siirtymiselle? Voit luetella puutteita ja vahvuuksia.

102. Jos sinulla on FM-tutkintoa edeltäneitä muita opintoja (pois lukien HuK-tutkinto pääaineestasi), miten koet niiden antaneen valmiuksia työelämään siirtymiselle? Voit luetella puutteita ja vahvuuksia.

103. Millaisia erikoistietoja ja -taitoja kehottaisit työmarkkinoille astuvaa kääntäjää tai muuta kieli- ja käännösalan ammattilaista hankkimaan jo opintojen aikana?

104. Onko kohdallasi työhönsijoittumiseen vaikuttanut sellaisia tekijöitä, joita haluaisit vielä mainita?

105. Muuta lisättävää.

Liite 2. Deutsche Kurzfassung / Saksankielinen lyhennelmä

Einleitung

In der vorliegenden Masterarbeit wird die Beschäftigungssituation der Absolventen der Übersetzerausbildung behandelt. Das Ziel der Forschung war mehr Informationen über die Arbeitssuche nach dem Studium, die Übergangsphase vom Studium in das Berufsleben, die derzeitigen Berufsbilder und Berufsaufgaben und ihre Veränderungen in den letzten Jahren herauszufinden.

Am Anfang werden die Veränderungen und über die heutige Übersetzerausbildung an der Universität Turku sowie über Übersetzungskompetenzen und frühere Forschung zu ähnlichen Themen dargestellt, anschließend werden das Ziel, die Zielgruppe und die Methode dieser Forschung präsentiert. Zum Schluss werden die wichtigsten Ergebnisse kurz dargelegt.

Theoretische Grundlagen und Forschungsstand

Die Ausbildung als Dolmetscher*in/Übersetzer*in an der Universität Turku hat sich seit 2014 verändert. Bis dahin war sie Studienfach im Bachelor- und im Masterstudium, seither wird die Ausbildung nur im Masterstudium veranstaltet. Im Bachelorstudium wird vorwiegend die Sprache studiert.

Heute sind Technologie und Künstliche Intelligenz ein wesentlicher Aspekt auch in der Unterrichtung im Hochschulbereich. Deswegen hat die Universität Turku schon im Jahr 2023 Regeln für Studierende verfasst, damit sie korrekt KI verwenden.

Die Universität zu Turku gehört zu einem Netzwerk, das *International Network of Simulated Translation Bureaus* (INSTB) heißt. In diesem Netzwerk benutzen die Universitäten die Simulation einer Übersetzungsagentur als Unterrichtsmethode. Durch diese Methode lernen die Studierenden, wie sie sich in Übersetzungsprojekten mit mehreren Übersetzer*innen engagieren. Studierende lernen unter anderem Projektmanagement, Sprachdienstleistungen anzubieten, die Preise zu kalkulieren und mit Auftraggebern zu interagieren. (INSTB: s. d.; Euroopan komissio 2022: 11.)

Die Generaldirektion Übersetzung der Europäischen Kommission (DGT) hat das EMT-Netz (*European Master's in Translation*) gegründet, das die Kompetenzrahmen für die hoch

qualifizierte Übersetzer*innen Ausbildung erstmals 2009 verfasst hat. Die Universität zu Turku gehört zum EMT-Netz, das seine Referenzrahmen für Übersetzer- und Übersetzungskompetenz im Jahr 2022 aktualisiert hat. Die Referenzrahmen sind die wichtigsten Maßstäbe für die Ausbildung von Übersetzer*innen in der EU, und alle Universitäten, die zum Netzwerk gehören, benutzen die Referenzrahmen. (DGT: s. d.; Euroopan komissio 2022: 4.; Lahikainen 2019: 10)

Die Referenzrahmen für Übersetzer- und Übersetzungskompetenz sind in fünf Kategorien geteilt: 1) Sprache und Kultur, 2) Übersetzung, 3) Technologie, 4) persönliche und interpersonelle Kompetenz und 5) Dienstleistungskompetenz. Die Ausbildung von Übersetzer*innen und Dolmetscher*innen an der Universität zu Turku basiert auf diesen Referenzrahmen. (Euroopan komissio 2022: 4.)

Über die Absolvent*innen in der Ausbildung von Übersetzer*innen an der Universität zu Turku wurde im Folgenden Masterarbeiten geforscht: Eveliina Lahikainen (2019), Heli Palomäki (2011), Hanna Karppinen (2009), Heli Reinikainen (1996) und Teija Korkeamaa (1992). In dieser Untersuchung ist die Masterarbeit von Lahikainen die wichtigste, weil die Forschung und die Umfrage auf ihrer Masterarbeit basiert.

Die Zielgruppe in der Masterarbeit von Lahikainen waren Absolvent*innen zwischen 1994–2003 und 2009–2016, die Englisch und Übersetzung, Deutsch und Übersetzung, Italienisch und Übersetzung, Französisch und Übersetzung sowie Spanisch und Übersetzung als Hauptfach studiert haben. Lahikainen hat auch eine Umfrage für ihre Zielgruppe durchgeführt, in der 161 Befragte der Zielgruppe (738 Absolvent*innen) geantwortet haben. In ihrer Forschung betrug Teil der selbständig Erwerbstätigen in den Jahren 1994–2003 39 % und in den Jahren 2009–2016 30 %. Ungefähr die Hälfte der Befragten waren Lohnempfänger*innen. (Lahikainen 2019: 30, 32, 37–38, 90–91.)

Material und Methode

Die Zielgruppe der vorliegenden Untersuchung waren graduierte Studierende der Übersetzer*innen Ausbildung der Universität zu Turku aus den Jahren von 2017 bis 2025, die Deutsch, Englisch, Französisch, Italienisch oder Spanisch als Hauptfach studiert hatten.

Die Forschung wurde als anonyme Umfrage verwirklicht, und zur Erstellung der Umfrage wurde das webbasierte Tool Webropol benutzt. Die Beantwortung war freiwillig. Für die

Umfrage wurde die Datenschutzerklärung laut DSGVO vorgelegt, somit konnten die Teilnehmer*innen sie jederzeit ablesen. Insgesamt haben 35 von 180 Absolvent*innen auf die Umfrage geantwortet, somit betrug die Antwortquote 19,4 %. Die Umfrage wurde den Absolvent*innen durch E-Mail gesendet, aber sie wurde auch in spezifischen Gruppen für Absolvent*innen in den sozialen Medien (LinkedIn, Instagram und Facebook) geteilt.

Ergebnisse

Die meisten der Absolvent*innen haben Englisch als Hauptfach studiert, neun Absolvent*innen studierten Deutsch und fünf Französisch. Laut diesem Material haben die meisten Absolvent*innen Phonetik oder Finnisch als Nebenfach studiert. Auch andere Sprachen waren beliebte Nebenfächer. Trotzdem waren die beliebtesten Arbeitssprachen in der vorliegenden Untersuchung Englisch, Finnisch und Schwedisch.

Die derzeitige Beschäftigungssituation der Befragten war ziemlich gut, weil nur eine Person arbeitslos war. Allerdings sind nicht alle Befragten im Übersetzungssektor, sondern teilweise in anderen Fachgebiet beschäftigt. Die Hälfte der Absolvent*innen waren bisher nicht einmal arbeitslos gewesen, aber acht von ihnen waren einmal arbeitslos und sieben waren mehrmals nach der Graduierung arbeitslos gewesen. Trotzdem hat die Arbeitslosigkeit nicht lange gedauert, meistens nicht mehr als ein Jahr.

Einige der Befragten haben als Übersetzer*innen oder als Koordinator*innen gearbeitet, aber einige Absolvent*innen haben sich mit einem anderen Bereich beschäftigt, da sie keine Arbeit im Übersetzungssektor gefunden haben. Als Arbeitsaufgaben haben die meisten Befragten Übersetzung. Jedoch haben sie in ihren Arbeitsstellen andere Aufgaben als Übersetzung, in denen Sprachkenntnisse sehr hilfreich sind, sowie Projektmanagement und Kommunikation mit Kunden. Demgegenüber haben selbständige Erwerbstätige am meisten Zeit für die Arbeitsaufgabe der Übersetzung von Sachtexten verwendet.

Zum größten Teil liegt das Gehalt der Lohnempfänger*innen bei 2000–2999 € pro Monat, danach bei 3000–3999 €. Niemand hat weniger als 1000–1999 € pro Monat verdient. Ungefähr die Hälfte der Befragten waren zufrieden mit ihrem Gehalt, aber die andere Hälfte war unzufrieden. Ein Grund dafür ist, dass einige Lohnempfänger*innen nur Teilzeitarbeit haben.

Die wichtigsten Faktoren bei der Beschäftigung waren nach den Angaben der Absolvent*innen (n=19 Befragte) die Praktika, die sie während ihres Studiums geleistet haben, und Kontakte. Die meisten Absolvent*innen hatten ihre Arbeitsstelle durch ihre persönlichen Kontakte bekommen. Bei der Beschäftigung war laut den Angaben der Absolvent*innen auch das Hauptfach von Bedeutung, aber die Note der Masterarbeit oder das Geschlecht der Person war gar nicht relevant bei der Arbeitssuche.

Die wichtigste Stärke in der Ausbildung war nach den Angaben der Absolvent*innen das Unternehmertum. Das ist keine Überraschung, weil die Simulation einer Übersetzungsagentur so ein großer Teil der Ausbildung an der Universität Turku ist. Andere Stärke, die erwähnt wurden, waren Übersetzungstechnologie, Sprachkenntnisse, Projektmanagement und Informationssuche sowie Übersetzung.

In der Umfrage konnten die Befragten hilfreiche Kenntnisse empfehlen und sie haben die folgende erwähnt: Spezialgebiet, Übersetzungstechnologie, Unternehmertum, Künstliche Intelligenz (wenigstens, wie KI eigentlich funktioniert), Sprachkenntnisse, Netzwerk von Beziehungen im Sprach- und Übersetzungsbereich und Praktikum im Fachgebiet.

Zusammenfassung

Es ist beunruhigend, dass die Zahl der Absolvent*innen in der heutigen Übersetzerausbildung nur halb so hoch wie bei der letzten Untersuchung von Lahikainen (2019) ist, was in Resultat davon ist, dass immer weniger Menschen Sprachen studieren. Hinter dieser Entwicklung steht die finnische Sprachenpolitik (Kolehmainen et al. 2026, Johansson et al. 2025), die dazu führt, dass in der Schule weniger andere Sprachen als Englisch gelernt werden.

Die Beschäftigungssituation im Übersetzungssektor war nicht so gut im Vergleich zu früheren Studien, was auf die allgemeine wirtschaftliche Lage zurückzuführen ist, die zum Zeitpunkt der Durchführung dieser Untersuchung offenbar generell schlecht aussieht. Aus einigen Antworten geht es hervor, dass die Absolvent*innen nicht in der Lage sind, mit KI und erfahrenen Übersetzern auf dem Arbeitsmarkt im Übersetzungssektor zu konkurrieren. Die Beschäftigung in diesem Sektor wird von einigen Befragten als schwierig angesehen, wenn man nicht selbstständige*r Erwerbstätige*r werden will. Trotzdem haben die meisten Befragten eine Arbeitsstelle, die Übersetzen und/oder Dolmetschen zumindest als kleinen Teil ihrer Arbeit beinhaltet, obwohl die Arbeit mehr darin besteht, andere Aufgaben (wie zum Beispiel

Projektmanagement und andere sprachliche Aufgaben als Übersetzung) als Übersetzen und/oder Dolmetschen zu erledigen.